

EGY AZ ISTEN

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 22. (82.) ÉVF. • 11. SZÁM • 2012. NOVEMBER • ÁRA: 2,00 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Istennel az úton

• Először hitben újulunk meg (reformáció ünnepe), majd a mulandóság jár át rajtunk (halottak napja). A hitben megújult ember is tudni akarja, hogy mi a halál, de ehhez először az életet kell ismernie.

A hitben megújult ember ma anyanyelvén olvashatja a Bibliát, amely a mi unitárius hitünknek alapja. A Biblia tanítása szerint a halál nem más, mint Isten nélküli létezés.

Van erről egy csodálatos kis történet. Egy embernek gyer-

mekkorában emlékezetes módon tanították meg a 23. zsoltárt: „Az Úr énnékem őriző pásztorom...” Úgy tanulta meg, hogy a szavakat ujjain számolta: Az (kisujj) – Úr (gyűrűsujj) – énnékem (középsőujj) – őriző (mutatóujj) – pásztorom (hüvelykujj). Amikor testének halálakor rátaláltak, jobb kezével bal keze hüvelykujját szorította. Mint aki éppen kiszámolta a Pásztort, és abba erősen belekapaszkodva indult. Istennel az örök életbe.

DEMETER SÁNDOR LÓRÁND

A tartalomból:

Unitárius eszmék tára

6

Jelképe
a megmaradásnak

8

Lovagkeresztrel folytatom
a Görgény-völgyében

13

Örökbefogadott vagy
örök befogadott

17

Bölon az év egylete

21

„Útjai kedves utak, és minden ösvénye békesség.” (Péld 3,17)

• A János Zsigmond Unitárius Kollégiumban működő **Balázs Ferenc Oktatási Központ október 12-én idén is megszervezte a Népmese Napját**, maratoni mese-olvasás formájában. A rendezvény, amelyen több mint 150 tanuló olvasott Benedek Elek meséiből, nagy népszerűségnek örvendett. Reggeltől délutánig egyfolytában szólt a mese a Felvinczi György díszteremben, ahol az előkészítő, illetve az I. osztályos kisdíjak figyelmesen hallgatták a II., III. és IV. osztályos tanulók által olvasott meséket.

• **Október 8-án és 9-én összevont lelkészi értekezleteket tartottak** Székelyudvarhelyen a háromszék-felsőfehéri, a székelyudvarhelyi és székelykeresztúri egyházkör, míg Marosvásárhelyen a marosi, kükküllői és kolozs-tordai egyházkör lelkészei számára. A lelkészi értekezletek tárgysorozatát az őszi egyházköri és főhatósági választások előzetes tudnivalóinak megbeszélése képezte.

• **Október 22-én tartotta soron következő gyűlését a Lelkészképesítő Bizottság**, ahol megtárgyalták a magiszteri hallgatók egyházi szolgálatát, a Meadville-Lombard Teológiai Intézet erdélyi ösztöndíjasának gyakorlatát a PTIUK keretében, Koppándi-Benczédi Zoltán jelentését az amerikai tanulmányútja második feléről, Koppándi Botond jelentését angliai tanulmányútjáról, az SKSM kérését a következő évi ösztöndíjasra vonatkozóan.

• **Október 23-án a nemzeti ünnep alkalmával a kolozsvárbelvárosi unitárius templomban felekezetközi ünnepi istentiszteletet tartottak.** Az ünnepi istentisztelet rövid áhítattal kezdődött, majd Márkos Albert és Béres Melinda művészek rövid kamarazene-előadása következett. Ezután a történelmi egyházak

képviselői, valamint Magyarország kolozsvári főkonzulja, Magdó János köszöntötte az egybegyűlteket. A János Zsigmond Unitárius Kollégium (vezényelt Majó Juliana karnagy) énekkarának fellépését a történelmi egyházak képviselőinek áldáskérése követte. Istentisztelet után megkoszorúzták az 1956-os hősök és mártírok emlékére a templom bejáratánál állított márványtáblát.

• **Október 13-án Székelykálón ünnepi istentiszteletet tartottak a templom felépítésének 250 éves évfordulója alkalmából.** Az ünnepi istentiszteleten Bálint Benczédi Ferenc püspök mondott egyházi beszédet, majd a gyülekezet egykori lelkészei szólaltak fel, felidézve székelykáli emlékeiket. Molnár Attila lelkész a templom építésének körülményeit ismertette. Az évforduló emlékére kopjafát is avattak.

• **Október 13-án kopjafát avattak Várfalván** az 1944 őszén elesett és az unitárius temetőben eltemetett katonák emlékére. A megemlékezést a várfalvi unitárius egyházközség, a Tordai Honvéd Hagyományőrző Bizottság és a Történelmi Vitézi Rend Erdélyi Törzse szervezte. Az ünnepi istentiszteletet nt. Nagy László egyházi főjegyző tartotta. Az avatásra egybegyűlteket vitéz Pataky József, a Tordai Honvéd Hagyományőrző Bizottság elnöke köszöntötte, majd a Magyar Köztársaság kolozsvári főkonzulátusa részéről Magdó János mondott beszédet. A jelenlevők alkalomhoz illő szavakat, a tordaszentmihályi Vegyes Dalkör előadásában pedig kórusműveket hallgathattak.

• **Október 14-én tartották az Öregek Vasárnapját Homoród-szentpéteren.** Szavallatokkal, énekkel és virággal köszöntötték a hetvenéveseket és a hetven év fölöttieket. Az ünnepi műsort, ami

az istentisztelet után a templomban zajlott le, az I–VII. osztályos tanulók biztosították. A Bedő Kornélia Nőszövetség tagjai hagyományosan egy-egy tányér tésztát hoztak, teát főztek. Akik nem tudtak eljönni a templomba, azoknak a nőszövetség tagjai hazavitték a virágot és a süteményt.

• **2012. október 20-án hálaadó istentiszteletet tartottak Csókfalván.** A szószéki szolgálatot Bálint Benczédi Ferenc unitárius püspök végezte. A továbbiakban Kis Dénes református lelkész bemutatta a Szent István-vándorzászlót, majd Lázár Levente unitárius lelkész a 400 éves csókfalvi kehely történetét ismertette. Az istentiszteletet ünnepi műsor zárta a csókfalvi hívek előadásában.

• **Október 21-én Bálint Benczédi Ferenc püspök a székelyderzsi unitárius egyházközségbe látogatott**, hogy a gyülekezet tagjaival és elöljáróival találkozzon, és az elmúlt időszak munkálatait szemrevételezze. Az UNESCO Világörökség listáján az erdélyi magyarok értékeit egyedül megjelenítő székelyderzsi unitárius vártemplom helyreállítási munkálatait 2012 júliusában kezdte el a nagybányai Rustic Kft. A cég az országos restaurálási program keretében közbeszerzési eljárás nyerteseként jutott hozzá e nagy értékű munkálathoz. Az unitárius közösségek több évszázados hagyománya szerint a gyülekezetbe érkező püspököt a gyülekezet tagjai és a vezetőség a falu határában fogadták. A főméltóságú egyházi előljáró fogadására a székelyderzsi huszárcsapat is felvonult. Az istentiszteleten a szószéki szolgálatot a püspök úr végezte, majd a Kornis Kata Asszonykórus és a furulyások ünnepi műsora következett. Istentisztelet után a keblitanáccsal tárgyalt az egyházközség helyzetéről és a templom felújításának további folyamatáról.

Szidnád-e a kisujjad?

Bizony, jó néhány évvel ezelőtt történt. Nyári verőfényben Hunor fiunk lelkendezve szaladt be a konyhába, kezében láthatóan szorongatva valamit. Huncutkás mosollyal emelte fel kezét, és mintegy számonkérően kérdezte: – Azt mondják, hogy hasonlít, mint két tojás? Azzal széttárta mindkét kezén ujjait. Egy-egy tyúktojást tartott bennük. Az egyik szép, kifejlett, a másik parányi, alig nagyobb, mint egy moGYoró. Kiderült, hogy hiányzik a sárgája. Azóta is eszembe jut, ha hallom ezt a megállapítást.

Különös, hogy mennyire része életünknek az összehasonlítás. Talán ennek a bűvöletében élünk? Ha például történik valami, rögtön beugrik egy sajátos minősítés. Reflexszerűen összekapcsoljuk egy ahhoz hasonló történéssel. És rögtön következtetünk, hogy a kettő közül melyik volt például jobb, vagy rosszabb, átgondoltabb, sikeresebb, kellemesebb, esetleg unalmasabb stb. Ilyenkor mindig méltatlankodva kérдем magamtól: ejnye-bejnye, hát ennyire sikeresen átítatja gondolkodásunkat egy életre az iskolai versenyszellem? Az is igaz, hogy a teljesítményt valahogyan mégis csak mérni kell. Hát hogyan másként? Az iskolai felmérő is, szoktuk mondani, akkor tükrözi a valóságot, ha a dolgozatokat osztályonként összességükben értékeljük, és miután mindeniket átnéztük, adjuk meg a végleges jegyet.

De helyes-e mindenben ez az összehasonlítás? És egyáltalán: lehet-e ez tárgyilagos? Hiszen „Einstein bácsi” szépen megfogalmazta a relativitás elméletét, amire barátok között is, egy félig töltött pohár borral a kezünkben kimondhatjuk, hogy: hát igen, úgy nagyjából minden viszonylagos.

Félig tele van, illetve, félig üres. Nézőpont kérdése. És attól függ, hogy ki milyen szempont szerint értékeli.

Turisták érkeznek a vártemplomhoz, és természetesen a Kriza Múzeumhoz. Az idegenvezetés alatt nemcsak Nagyajta múltjába és jelenébe kapnak betekintést, vagy Kriza püspök áldott munkásságának fontosságával ismerked-

**FEKETE
LEVENTE**

dás. Szabad-e őket összehasonlítani? Mert, az igaz, hogy mind virágok, de még az egyfélék is mind egyediek. Hogyan lehetne az egyik szebb, mint a másik? Az egyik szírmal hordja az ég azúrját, a másíkról mosolyog a napsugár aranya, a harmadik bársonyosan barna, amaz selymes, szűzien hófehér. Ez az egyediség az a pótolhatatlan

„Egy az Isten és mindeneknek Atyja, aki mindeneknek felette van és mindenek által és mindnyájatokban munkálkodik” (Ef 4,6)

nek meg, hanem Unitárius Egyházunk tömör, rövid történetével is. Az 1568-as tordai országgyűlés vallási határozatával kapcsolatosan mindig kihangsúlyozom, hogy óriási szellemtörténeti teljesítmény volt a lelkiismeret- és vallásszabadság kihirdetése a máglyatűzek gyilkos lángjától izzó középkorban, elsősorban János Zsigmond fejedelemnek és Dávid Ferenc püspöknek köszönhetően. Ilyen alkalmakkor a beszélgetések rendjén vendégeink részéről, ha ritkán is, a gondolatok közül kisejlik, hogy természetesen nemcsak az Unitárius Egyház születése szempontjából, hanem az erdélyi protestáns felekezetek megerősödése miatt is hangsúlyozottan fontos volt ez az országgyűlés itt Erdélyben. Ha erre akkor nem kerül sor, bizonyára nem szabadlaja fel az erdélyi magyarságot ennyire a felekezetiiség. Tehát kinek-kiknek volt ez páratlan szellemtörténeti teljesítmény?

Ilyenkor az Isten szabad ege alatt millió vadvirágtól pompázó rét gyönyörű látványa jut eszembe. Ahogyan ringatják valamenynyien kecses kelyhüket, szirmaikat. Ahány annyiféle, és mind cso-

varázs, amely semmivel sem helyettesíthető. Csak elfogadni lehet őket. Ez az egyetlen értelmes hozzáállás.

Vigyázz! Az Élet nem csak az iskolapadokban zajlik. És minden nem a hatalomtól függ. Nem szabad mindenben rangsorolni, viszonyítani. Ha mindenben és mindig rangsorolni akarsz, beskatulyázol, és vakká teszed magad. Nem látod meg a másikat úgy, amilyen. Mindig csak magaddal vagy elfoglalva.

Kellenek a történések. És kell a Másik. Kell a gyermek is, nemcsak a tapasztalt. Kell a gyenge is, nemcsak az erős. Kell az idős is, nemcsak a fiatal. Kell a botlás is, nemcsak a győzelem. Kell a tanulság: ahogyan megszületik a történelem méhében a mindig más. Olyan, mint az új vonás az arcon. Ez adja meg a jellemét az embernek, valásnak, kornak. Mindennek, ami van. Teszi hangsúlyossá azt, vagy tompítja. Olyan, mint életed egy pillanata, napja. Részbe a nagy egésznek, és neked is, ami vagy. Ki az, aki szidná a kisujját, hogy nem olyan nagy és erős, mint a többi? Bizony, általa is erősebb vagy. Mert mindenben Ő munkálkodik: a Teremtő.

Elvetett mag, melynek ma is aratjuk termését

A reformáció

SZABÓ ELŐD

• A reformáció a keresztény egyházat megújító mozgalom volt, mely hatásaiban nem kizárólag a vallásos és egyházi életet alakította, hanem döntően befolyásolta a világtörténelem kerekének forgását a következő évszázadokra nézve.

1517. október 31-én született ez a mozgalom, Wittenbergben. Luther Márton szerzetes és tudós tanár indította el, amikor 95 tételét kifüggesztette a vártemplom kapujára.

A születést azonban – ha már így fogalmaztunk – a magzati élet előzte meg. Luther tette nem volt előzmények nélküli, hanem egy évszázadokra visszanyúló folyamat következményeként valósult meg. Előtte már sokan, névtelenségben maradók vagy kiemelkedő gondolkodók és hívők, megfogalmazták a változás, a megújulás elengedhetetlen szükségességét.

Miért volt szükség a változásra? Elsősorban erkölcsi okai voltak. A tiszta, evangéliumi, jézusi életet hirdető egyház ugyanis csúcsvezetésében, a főpapság sorai között nyíltan, kendőzetlenül élte zaklatott, az erkölcs gátlásaitól mentes magánéletét. Az egyház, melynek eredeti célja az volt, hogy közelebb segítse az embert Istenhez, egyre inkább akadállyá vált az ember Isten felé vezető útjában, mert hivatásával visszaélve a hatalom és vagyonszerzés vált elsődleges célkitűzésévé. Ezt az erkölcsi hanyatlást és a lelkiekhez való visszatérés igényét ismerte fel, és fogalmazta meg Luther előtt néhány kiemelkedő történelmi jelentőségű személyiség, mint például Husz János (1371?–1415), John Wycliffe (1320?–1384) vagy Desiderius (Rotterdam) Erasmus (1466–1536).

A változás szükségességét igazolja az a hatás, melyet Luther fel-

lépése és hősies kiállása kiváltott szűkebb és tágabb környezetében. Minden bizonnyal maga sem mérte fel, hogy mekkora hullámokat okoznak gondolatai egész Európában, s átrendezik az egész földrész vallásos rendjét, de gazdasági, társadalmi és politikai berendezkedését is.

Ezekről az alapvető változásokról érdemes a reformáció ünnepének ürügyén elgondolkodni, s ezért igyekszem néhány pontban összefoglalni a mozgalom hatásait.

Luther Márton – id. Lucas Cranach festménye (1529)

Megérteni az Írást

Sola Scriptura latin nyelven annyit jelent: *Egyedül az Írás*. A keresztény egyház ugyan minden tanításában a Bibliára hivatkozott, de az évszázadok során a hagyomány, a Bibliát magyarázó tudósok elméletei fontosabbá váltak az eredeti üzenetnél. Ezt felismerve a reformáció a forráshoz való visszatérést szorgalmazta, és jelölte meg kiindulópontjának. A reformátorok egyik fő célja az volt, hogy a Bibliát minden keresztény ember

kezébe eljuttassák, s ebben a könyvnyomtatás felfedezése, valamint a Biblia különböző nyelveken való lefordítása volt segítségükre. Valahányszor a templomban vagy otthonunkban a Bibliát magyarul hallgatjuk vagy olvassuk, a reformáció egyik nagy vívmányát élvezhetjük. A már említett tudós, Erasmus ezt írja erről: *„Azt kívánom, hogy az Írás minden nyelvre lefordíttassék, hogy ne csak a skót és az ír, de a török és a szaracén is olvashassa, s felfoghassa értelmét. Azt óhajtánám, hogy az ekéje után lépdelő földműves az Írást zengje magában, hogy a takács csévéje röptének ritmusára azt dúdolgassa maga elé, hogy az utazó annak történeteivel oszlassa útjának fáradságait.”*

Az egyetemes papság

Az egyetemes papság elve szerint minden ember alkalmas Isten üzenetének hirdetésére, s az embereknek nem azért van szükségük papokra, hogy azok közbenjárjanak, közvetítsenek titokzatos ismereteket és tudásuk révén ember és Isten között. A lekipásztori szolgálat csupán egy a többi között, de minden ember a maga munkájában és helyén megismerheti, és megvalósíthatja az evangéliumi életet. Ennek az elvnek a kimondása addig elképzelhetetlen joggal ruházta fel az embert, de ugyanakkor nagy felelősséget is ruház rá: az anyanyelvre lefordított és kézbe vett Bibliát kötelesség megismerni, és annak törvényeit az élet vezérfonalává kell tenni. Ilyen értelemben az egyház szerepe többé nem az, hogy kapcsolatot tartson ember és Isten között, hanem az, hogy az embert segítse, hogy önmaga te-

remtse meg a közvetlen és személyes kapcsolatot a Teremtővel.

Bár a reformáció közel 500 éves mozgalom, ma is időszerű ez a gondolata, mert mintha ma is, minden nap szükségünk lenne a kényelmetlen emlékeztetésre: helyettünk senki nem imádkozhat, helyettünk senki nem cselekedhet jót, helyettünk senki nem végezheti el a ránk bízott feladatokat.

A tudás világhossza

A reformáció útjának elindulása a *bűncédulákhoz* kapcsolódik, melyeknek pénzért való megvásárlásától a hívő emberek bűneik bocsánatát, a túlvilági életben büntetésként rájuk váró rettenetes szenvedések enyhülését remélték. A félelem érzésének felkeltése komoly eszköz volt az egyház kezében: a túlvilági szenvedés, a kárhozat, a kiátkozás, a kiközösítés rémét lebegtetve az ember szeme előtt, az egyházi vezetők szert te-

hettek az emberek anyagi javaira, lelki-szellemi életüket is ellenőrzés alatt tarthatták. Mindezt az emberek tudatlanságának fenntartásával lehetett megvalósítani. A *reformáció nevelni, oktatni, tanítani akart*, fel akarta világosítani az elméket, hogy ezáltal megszabadítsa az embert a félelemtől, de megmutassa neki valós kötelességeit, és az ember lelkére leselkedő valós veszélyeket.

Egyházi szervezet

Az új vallásos felfogás új egyházi szervezetet hozott létre. Az egyetemes papság elvéből közvetlenül fakadt a papság egyházi egyeduralmának megszüntetése is. Mint ahogy minden ember kötelessége a tanítás megismerése és betartása, úgy minden ember kötelessége a közösség életének előmenetelét szolgálni. A protestáns egyházak a mai napig ezen az elven építik fel szervezetüket, és a papság mellett

a hívek, az egyháztagek részvétele, a döntéshozatalban való szerepe ellenőrző, frissítő és erőt sugárzó hatást gyakorol ezekre az intézményekre. A reformáció szellemiségének, ilyen irányú szemléletváltásának ugyanakkor nagy szerepe volt az európai és észak-amerikai modern demokráciák kialakulásában.

Jelenünk vallásos, egyházi és társadalmi életére nézve időszerű megfogalmazni a reformációra emlékezve, hogy ez a mozgalom elsősorban erkölcsi forradalomként nyilvánult meg, s terjedésének, határfokának is ez adta az igazi táplálékot. Ha a reformációra ilyen szemmel nézünk, és ilyen szempontból emlékezünk, akkor az ünnep nemcsak tisztelgés a múlt dicső fénye előtt, hanem felhívás életünkben, közösségeinkben és az egész világban ma is oly szükséges és áhított erkölcsi forradalomra. Az őszinte, hitből fakadó szándék és a hősiesség kiállása ma is megváltoztathat bennünk és körülöttünk mindent.

Hitvita vagy csak megemlékezés?

| SZÉKELY KINGA RÉKA

• Valahányszor eljön október 31., lelki szemeim előtt lejátszódik a hajdani történet. 1517-ben járunk, a mai Németország egyik városában, Wittenbergben. Luther Márton egyetemi tanár és prédikátor harmincnégy évesen emészteti magát a tömegek félrevezetése és az egyház kapzsisága miatt. Már túl van azon, hogy bent, avagy otthon mossa a szennyest, mert a bentiek kijelentették, hogy a szennyest nem akarják kimosni.

Márton testvér fejébe tolul a vér, amikor megtudja, hogy hívei inkább gonosz szolgatársai machinációit választják, mintsem hozzá menjenek gyónni és imádkozni. A sok istentelen pap közül leginkább Johann Tetzeltől borsózik a háta, akinél nemcsak az élők bűneit

megbocsátó cédulát lehet megvenni, hanem a megholtak bűneiért is megbocsátást lehet kieszközölni, pénz ellenében. Levelet ír Albert mainzi püspöknek, mellékeli neki a 95 tételt, majd ugyanazt ki szegezi a vártemplom kapujára. Elképzem, hogy izgatottságában még a saját körmére is ráütött, hisz tudta, hogy békés vége sose szokott lenni annak, ha valaki egy intézmény szennyését kitergegeti.

Térjete meg – esdekli a sok évszázados jézusi tanítást Márton testvér, de sem a papok, sem a hívek nem értik, mit vannyog, mit különködik ez a jó húspan lévő paptaná? Hát nincs jól az élet úgy, ahogy van? Hát nem jár jól mindenki, pap és hívő egyaránt a bűnbocsátó cédula árusításával? A

hívó lelkek megkönnyebbülnek, hisz bűneik megbocsátatnak, és nem is kerül olyan drágába – ahhoz képest főként nem, hogy milyen súlyosak voltak a gonosz tettek. A papok is jól járnak, a püspökök még inkább, s a bazilika építését is tovább lehetett folytatni, dől a pénz, mint meglyukadt zsákból a gabona.

Márton testvér gyomra összecsorol az erkölcstelenség ily mértékű közelfogadása láttán.

Luther Márton 34 éves volt, amikor kalapácsütéseire felébredt Európa. Negyvenkét évesen kötött házasságot. Életének 63. évében tért vissza Teremtőjéhez. Igaz papja volt és maradt mindazoknak, akik a hatalom és a pénz kísértésének ellent tudtak és tudnak állni.

Unitárius eszmék tára

RÁCZ NORBERT

• Többször hallottam, hogy azt mondta valaki, oh, a református és az unitárius vallás között szinte egyáltalán nincs különbség. Érttem, hogy miből ered ez a – ki kell mondani: felszínes – ítélet. Hiszen mind a református, mind az unitárius templomok ugyanúgy puritán, tiszta, legtöbbször fehérre meszelt falakkal fogadják a belépőt. Ugyanaz a tiszta egyszerűség jellemző mindkét felekezet templomára, valahol központi helyen az úrasztalával, a padok fölé emelkedő szószékkel, orgonával. Továbbmenve: a lelkészek szolgálati jelvényei azonosak, sőt a szertartás is hasonló elemekből áll: ének, ima, prédikáció, áldáskérés.

Ám ha az ember veszi magának azt a fáradságot, hogy a felszín alá tekintsen, rögtön kiderül, hogy a gyakran ismételt megállapítás mennyire téves. Mert bizony a református és unitárius felekezetek között egészen számottevő különbség van. Ugyanúgy, ahogy a világon levő keresztény felekezetek között általában igen komoly hit-tani különbségek vannak. Ha nem így lenne, az idő már rég elmosta volna a különbségeket, s a közelálló felekezetek természetesen közeledtek volna egymáshoz. Hiába, a világ egyik legmeghatározóbb ereje a gravitáció, a vonzás törvénye.

Annak érdekében, hogy rámutassunk felekezeti sajátosságainkra, azokra a dolgokra, amelyek minket egyedivé tesznek, az *Unitárius Közlöny* szerkesztőjével egyeztetve döntöttünk úgy, hogy egy sorozatot indítunk, amelyben ismertetjük az unitárius felekezet sajátosságait, azoknak az alakulását, valamint jelenlegi állapotát. Az ötlet háttérében egy másik írásfelkérés áll, melynek célja az lett volna, hogy az unitárius felekezet jellegzetességeit felelegetve fogalmaz-

zam meg, milyen színfoltokkal gazdagította és gazdagítja vallásunk a kereszténység családját. Ám, amint nekiestem, hogy a feladatot elvégezzem, annyi, számomra fontos, elmondást érdemlő, értékes eszme ötlött fel, hogy megszületett egy, a *Közlönyös* lépéket meghaladó írás, ami terjedelmére való tekintettel nem jelentethető meg. Ám írás közben egyre határozottabban éreztem, hogy a különböző elveket, eszméket, azok kialakulásának a történetét, mai állapotát érdemes lenne kifejtetni, kérdéseket felvetni velük kapcsolatban, akár vitázni is a *Közlöny* hasábjain. A jövőben ezek felvázolására teszek próbálkozást. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy e sajátosságok felmutatásával nem a más felekezetektől való elkülönülés hangsúlyozása célom, hanem saját háztájunk értékeinek számbavétele és megvillantása az Olvasó számára is.

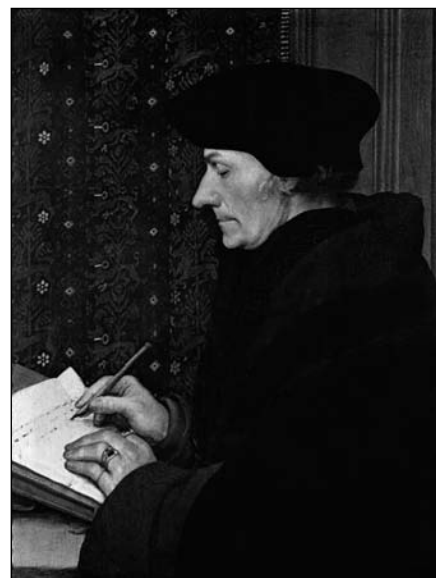
Előljáró gondolatok

Az e havi számban két, meglátásom szerint lényeges kérdést szeretnék előrebocsátani, mielőtt hitünk olyan fontos kérdéseit mutatnánk be, mint Isten oszthatatlan egysége, a vallási tolerancia kérdései, a folyamatosan fejlődő nyitott eszmerendszer, a Biblia szerepe, a gondolkodás helyének a meghatározása a vallásban stb.

Arról, hogy az eszméknek meg kell érni

Először is még mindig sokan azt gondolják, hogy koronként akadnak olyan személyek, akik „maguktól” „kitaláltak” valamilyen eszmét, majd aztán közölték kortársaikkal a felfedezett igazságot,

amihez a többiek viszonyultak. Azt gondolják, hogy a történelem csak úgy hemzseg a semmiből kilépő zseniktől és váteszektől, akik fényt hoztak egy képzeletbeli, szellemi sötétségbe, s arra kényszerítették a világot, hogy az ő jövőbe látó, prófétai jellemük súlya alatt előrelendüljön. Úgy gondolják például, hogy a kora 16. század vélt szellemi és erkölcsi „mocsarában” egyszerre megjelent Luther Márton, aki hirtelen „előrántotta” a reformáció gondolatát, s egyetlen hatalmas monológban kinyilvánította az igazságot az emberek előtt, akik (legalábbis a „tisztá lelkűek”) aztán áhítattal követték, mert érezték zsenialitásának a súlyát. Vagy kicsivel később ugyanolyan hirtelen jelent meg Dávid Ferenc, aki egyetlen hatalmas, „kerekköves” beszéddel „létrehozta” az unitárius vallást. Ehelyett a történelem inkább arra tanít, hogy az eszmék lassan erjednek, megvárva a megfelelő időt és személyt, hogy aztán – legtöbbször krízis-szerű,

Rotterdami Erasmus – a késői humanizmus egyik legkiemelkedőbb alakja, az erdélyi antitrinitárius eszmerendszer egyik kútforrása (Hans Holbein festménye)

forradalmi módon – felszínre kerüljenek. Luther eszméi évszázadokon át érlelődtek, desztillálódtak, száz és ezer elmén szűrődtek át, amíg aztán egy személy – Luther – révén, aki a megfelelő korban, megfelelő bátorsággal lett megáldva, kinyilatkoztattak. Dávid Ferenc vita és töprengés, önmarcangolás, kudarc és szorgos, gyakran megfeszített munka révén, válogatva a kortársai és szellemi elődei gondolatai között, önmagával és a világgal veszekedve gyűjtötte össze, fonta rendszerbe elveit. Nem is annyira *kitalálta*, hanem inkább *egybeszerkesztette* azokat az elveket, amelyeket igaznak gondolt. Röviden: az eszmék inkább *megérnek*, mintsem *előpattannak*.

Reformáció több szólamban

Az évszázadokon keresztül érlelődő vulkán 1517. október 31-én tört ki Wittenbergben, amikor Luther Márton kiszégezte 95 pontból álló vitairatát a vártemplom kapujára, ezzel mintegy megnyitva egy teológiai Pandóra-szelencét. A kor gondolkodóinak egy része örömmel indult el ezen a megnyitott ösvényen, mások megrökönyödve hőköltek vissza az évszázados tekintéllyel rendelkező római egyházat ért támadás láttán. Az új, protestáns irányzat viszonylag hamar formát öltött néhány igen nagy tudású ember munkájának köszönhetően, de ugyanolyan gyorsan különböző ágakra is szakadt. A lutheri környezetből kiválik Zwingli Ulrich és Kálvin János alakja, akik nem minden ponton értettek egyet a nagy német teológus gondolataival. A fő törésvonalat közöttük az úrvacsora kérdése jelentette, s ezen a ponton kenyértörésre került sor.

Az imígyen kialakult csoportok (még nem szabad ezeket egyházaknak vagy felekezeteknek nevezni) mellett viszont léteztek amolyan senkivel sem egyetértő,

Szervét Mihály – a Szentháromság-dogma 16. sz.-i első megkérdőjelezője

külön utakon járó személyek, akik mind a katolikus egyházzal, mind a protestantizmuson belül kialakult nagy irányzatokkal szemben kritikát gyakoroltak. Ezek az emberek igen különböző utakon indultak el, ám közös volt bennük az, hogy úgy érezték, Luther és köre, Kálvin és Zwingli meg a velük tartók nem tettek meg mindent a keresztény vallás megtisztítása érdekében. Egyesek a gyermekek megkeresztelését bírálták, mások az úrvacsoratanál kapcsolatosan fejtettek ki igen színes nézeteket, megint mások a társadalmat az újszövetségi, őskeresztény közösségek mintájára kívánták átalakítani, szintén mások a Szentháromság dogmáját kérdőjelezték meg, s a sort hosszasán lehetne folytatni.

Az általános kritikus szellem mellett ezekben a gondolkodókban továbbá közös volt az is, hogy mind a katolikusok, mind a nagyobb protestáns csoportok, eretneknek titulálták őket, s ha módjuk volt rá, bezárták, sőt nemegyszer kivégeztették ezeket az embereket. Erre a sorsra jutott az a spanyol orvos is, aki ebben a században először kérdőjelezte meg a Szentháromság dogmáját, azaz Szervét Mihály. E színes társaságban a társadalom minden rétegé-

ből találunk képviselőt. Volt ott kiugrott szerzetes, kisiparos, művelt nemes, egyetemi professzor, vándorprédikátor, katona, paraszt, és ki tudná felsorolni a megannyi előéletű és foglalkozású embert. Eszméiket névtelenül megjelent könyvek vagy nyilvános prédikációk útján terjesztették, kisebb-nagyobb követőtáborot verbuválva maguk köré, amelyekre aztán vagy a katolikus inkvizíció vagy a lutheri és kálvini protestantizmust követő nemesség csapott le.

Tárgyunk szempontjából azért fontos szólni ezekről a személyekről és csoportokról, mert közvetve, vagy közvetlenül, személyes jelenlétükkel, követőik révén vagy műveik által, hozzájárultak az erdélyi antitrinitárius, azaz szentháromság-tagadó közösség kialakulásához. Bár ezeket a másképp gondolkodókat szerte Európában üldözés és fenyegetés kísérte, Lengyelországban és Erdélyben mégis biztonságban érezhették magukat. Így történhetett, hogy a 16. század második felére Erdély Európa leghaladóbb gondolatainak a szállásává válhatott, ahol a szabadelvű fejedelemnek, János Zsigmondnak, az igen művelt antitrinitárius orvosnak, Blandrata Györgynek és a folyamatosan új utakat kereső, rendkívüli rendszerező képességgel és karizmával megáldott papnak, Dávid Ferencnek köszönhetően, olyan eszmék és áramlatok léteztek egymás mellett, melyeket az egész nyugati civilizáció eretnekségnek bélyegzett. Ezek az áramlatok pedig mind hozzájárultak ahhoz, hogy itt Erdélyben létrejöhessen ez a teljesen sajátos közösség, melyből idővel az Unitárius Egyház nőhet ki magát.

A fentieket azért tartottam fontosnak előrebocsátani, mert érzekeltetni akartam azt a tényt, hogy felekezetünk mennyi szellemi forrásból, elvi hajszálerből táplálkozva nyerte sajátos arculatát, ami aztán természetszerűen meghatározó jellegűvé vált.

Templomszentelés Nyárádszeredában

Jelképe a megmaradásnak

MÁRKÓ LÁSZLÓ

• Kiemelkedő eseménynek volt részese a nyárádszeredai unitárius gyülekezet 2012. október 7-én, amikor ünnepélyes keretek között szentelhetett fel újonnan épült templomát. Minden ember számára fontos, hogy legyen egy hely, ahol otthon érezheti magát, amit magáénak mondhat. A vallásos közösségek számára ilyen hely a templom.

A nyárádszeredai unitáriusok hosszú évek munkájának köszönhetően érkeztek haza, új templomukba.

1951-ig a jobbágyfalvi unitáriusok a nyárádszentmártoni egyházközség leányegyházközségeként éltek vallásos életüket, 1951. március 5-én született meg az a közgyűlési határozat, melynek alapján a nyárádszeredai unitáriusok a jobbágyfalvi egyházközség szórványává váltak, havi egy alkalommal

tartva istentiszteletet a református és katolikus templomokban, néha még a szabad ég alatt is. 1984-ben egyetemes egyházi támogatással egy imatermet vásároltak. Ez időtől kezdve már heti rendszerességgel került sor istentiszteletre. 1990-ben végül társegyházközséggé nőtte ki magát a gyülekezet.

1994-ben eltervezték a meglévő imaházuk felújítását, de 1996-ban már más telket kerestek, hiszen a meglévő épület szűkösnek bizonyult. 2001-ben a helyi önkormányzat a város főterén levő ingatlanon hagyta jóvá a templomépítést. 2002-ben szerződést kötöttek az új területre, és rá egy évre, az egyháztagok és az amerikai testvér egyházközség segítségével, elkészültek a tervek. Az alapkövet 2004-ben tették le, még ebben az évben elkészült az alapozás. 2005 az adománygyűjtés éve volt, 2006-ban a falakat kezdték el építeni, 2008-ban befedték a templomot. A következő években a vakolás, meszelés, a bútortzat beszerzése, a tanácsterem kialakítása következett. Az építke-

zések során az anyagi feltételeket a hívek adományai mellett az amerikai testvérgyülekezet, Románia kormánya és a Maros megyei tanács biztosította.

A 2012. október 7-én sorra kerülő templomszentelési ünnepségen Bálint Benczédi Ferenc püspök végezte a szószéki szolgálatot. *„Ez most az az alkalom, amikor a templomot ünnepélyesen átadjuk egy gyülekezetnek, egy város közösségének, az Istent kereső embernek, azzal a szándékkal, hogy aki ide betér, meg tudja tapasztalni, hogy Isten létezik, és annak az embernek, aki a padban ülve elcsendesedik, lelkének húrjain megpendüljön az imádság, és megérezze, hogy itt van Isten”* – fogalmazott beszédében a püspök.

Az úrvacsorára előkészítő beszédében Gyerő Dávid egyházi közigazgatási előadótanácsos, kolozsi lelkész a *Jöjjetek mindnyájan!* jézusi felszólítással hívta az egybegyűlteket az Úr asztalához. A gyülekezeti kórus és a marosvásárhelyi Cantuale énekegyüttes előadásával tette szebbé az ünnepi műsort, majd Szentiványi Ilona pestszentlőrinczi lelkész felolvasta Balácsi László, a Magyarországi Egyházkerület püspöki helynökének levelét.

A köszöntések rendjén Nagy Zsigmond egyházköri felügyelőség gondnok, Hadnagy Judit mérnök, a templom tervezője, Asztalos Klára, az Unitárius Nők Országos Szövetségének elnöke, Mihály Bálint, a jobbágyfalvi társegyházközség gondnoka és Tóth Sándor helyi polgármester üdvözölte az ünneplő gyülekezetet. Az egyházkör részéről Kecskés Csaba esperes megköszönte Sándor Szilárd lelkésznek és családjának templom- és közösségépítő munkáját. Catherine Cullen lelkésznő a Duxbury Unitárius Univerzalista testvérgyülekezet, Greteke DeVries lelkésznő a hollandiai remonstráns egyház üdvözlétét tolmácsolta. Szén Sándor, a gyülekezet előző lelkésze ismertette a templomépítés ötletének megszületését és kiteljesedését.

„A jobbágyfalva-nyárádszeredai unitárius társegyházközségben 2004-ben két építkezés kezdődött el: templomépítés Nyárádszeredában és gyülekezeti otthon építése Jobbágyfalván. 2012-ben sor kerülhetett a templom felszentelésére, és Istennek hála, Jobbágyfalván is használatba vettük a gyülekezeti otthont. A nyárádszeredai templomban még nincsenek harangok, de vannak érző, szerető szívek – vallotta Sándor Szilárd lelkész. Az otthon készen van, büszkén áll Nyárádszereda főterén, így most már a nyárádszeredai unitáriusoknak is van, ahova hazamenjenek. Legyen ez a templom a nyárádszeredai hívek számára „jelképe a megmaradásnak” – summázta Sándor Szilárd lelkész.

Elhunyt Bartha Alpár unitárius lelkész

• Bartha Alpár unitárius lelkész életének 53. évében, hittel és türelemmel viselt hosszú betegség nyomán, 2012. október 3-án elhunyt.

1959. november 4-én született Torockón, ötgyermekes családban. 1988-ban kötött házasságot, amit a teremő Isten két fiúgyermekkel áldott meg.

Középiskolai tanulmányait 1977-ben fejezte be Déván. Teológiai tanulmányait a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karán végezte 1981–1985 között. Lelkeszi szolgálatát 1985-ben kezdte az udvarhelyszéki Gyepesen, 1993-tól 1998-ig Szentegyházán folytatta, majd haláláig Fiafalván szolgált.

Lelkeszi hivatását alázatosan és odaadóan gyakorolta, Isten és ember, egyházunk és nemzetünk szolgálatában. A maroknyi gyepesi gyülekezetben irányításával felújították a templomot és szeretetotthont alakítottak ki. Nevéhez fűződik a szentegyházi gyülekezet megalapítása, a templomként és lelkeszi lakásként szolgáló épület megvásárlása. A fiafalvi egyházközség tanácstermének kialakítása és a vendégház építése is az ő megvalósítása.

Mindhárom szolgálati helyén élénk gyülekezeti életet szervezett – vasárnapi iskolai és ifjúsági egyleti tevékenységekkel, valamint az időseknek szervezett közösségi programokkal.

Az egyháztársadalmi szervezetek működésében tevékeny szerepet töltött be. Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egyletnek 1996–1998 között elnöke volt, a Gondviselés Segélyszervezetnek megalakulása óta

elnökségi tagja, az Unitárius Lelkeszek Országos Szövetségének pedig 2009-től pénztárosa.

A székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnáziumnak 1999–2001 között vallástanára volt, ugyanakkor elkötelezett szellemi és anyagi támogatója.

Október 6-án a torockói templomból kísérték utolsó útjára, és helyezték végső nyugalomra a helyi temetőben. A temetési szertartást Szász Ferenc brassói lelkész végezte, az ODFIE, a Gondviselés Segélyszervezet és az ULOSZ nevében Szabó László lelkész méltatta, az évfolyamtársak nevében Kovács István közügyigazgató búcsúztatta. A sírnál Bálint Benczédi Ferenc püspök mondott beszédet. Emléke legyen áldott!

Tisztelt gyászoló család, búcsúzó gyülekezet!

• Nemsokára eltűnik előlünk egy koporsó, melyben szeretett és felejthetetlen lelkészünk távozik el mindörökre a szülőföld csendes temetőjében.

Mi a fiafalvi unitárius egyházközség tagjai és a faluközség lakói nevében jöttünk el ide búcsúzni, elmondani az utolsó Isten hozzádot.

Bartha Alpár 1998. június 1-je óta volt lelkészünk. Egyházközségünk tagjai közös akarattal hívták meg lelkészüknek. Érkezésekor szeretettel fogadtuk kedves családjával a felújított parókián. Közösén tűztünk ki megvalósítandó feladatokat, ezeket igyekeztünk odaadással, jóindulattal megvalósítani, mindnyájunk meglelégedésére. Jó volt az összhang a lelkész, a lelkesi család, a közösség és egyházközség tagjaink között. A parókián módosult a „Szeretet otthon” és a „kis épület”. Tevékenyebb lett a közösségi élet, az ifjúsági egylet, a vasárnapi iskola, az ifjú fúvósok zenekara, a közösségi aktivitás és még sorolhatnám. Fenntartódott a jó kapcsolat az amerikai Bethesda-i testvérgyülekezettel, a magyarországi Somogybabod és Petri-

keresztúr nevű testvértelépülésekkel. Lelkészünk a közösségben is feladatot vállalt, mint önkormányzati képviselő igyekezett tenni közösségünk javára.

Vallotta Tamási Áron Ábeljének szavait: „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne”. Ő mindig azért dolgozott, hogy otthon legyen a családban, a közösségben ameddig csak lehetett, s az elvégzett munkát siker koronázza. Életútját a hit, a remény és a szeretet vezérelte, ezeket igyekezett mindenkor becsülettel megtartani. Azért lett lelkész, hogy nekünk hitet adjon.

Sajnos egészségügyi állapota egyre romlott, orvosi kezelésekre szorult. Bizott a gyógyulásában, sajnos győzött a végzet. Mi azt szerettük volna, hogy jó erőben és egészségben legyen lelkészünk, nyugdíjba vonulásáig. Sajnos hiába minden próbálkozás, segítőkészség és orvosi segítség, ezt hozta az élet.

Nem tehetünk mást, mint elbúcsúznunk tőle fájó érzésekkel, és emlékét szívünkbe zárjuk. Pihenése legyen csendes, nyugodjon békében a szülőföld csendes temetőjében. Isten legyen vele, Isten legyen velünk.

Fiafalva–Torockó, 2012. október 6.

DERZSI DOMOKOS

Bartha Alpár bajtársunk emlékére

• Elhunyt bajtársunk koporsója mellett egyháztársadalmi szervezeteink részéről megfogalmazok néhány búcsúztató gondolatot, ugyanakkor méltató emlékeket idézek fel. Egyházunk ifjúsági szervezetéről, segélyszervezetéről és lelkésszövetségéről van szó, amelyeknek elhunyt lelkészársunk lelkes tagja és tevékeny tisztségviselője volt.

Az október 6-án, nemzeti gyásznapon zajló temetéshez illőnek érzem az aradi vértanúkat sirató históriás énekünk kezdősorait: „Jaj, de búsan süt az őszi nap sugára / Az aradi vártömlőnek ablakára. / Szánja azt a tizenhárom magyar vitézt, / Ki a tömlőc fenekén a halálra kész.” (*Históriás ének az aradi vértanúkról*)

Nem erőltetett a párhuzam, amikor azt állítom, hogy ma ugyanolyan búsan sūti az őszi nap a torockói templomot, temetőt és egy családi hajlékot, mint 163 évvel ezelőtt az aradi vértanúk vesztőhelyét. A gyilkos betegség bő évtizednyi harc után olyan tragikusan ragadta el Alpárt szerettei és barátai köréből, mint egykori vértanúink életét a szabadságharcunkért bosszút álló hatalom.

Az aradi vértanúk kétszeresen váltak hősök: először a csatatéren, majd kivégzésükre készülve, amikor ugyanolyan „bátran néztek szeme közé a halálnak”, mint korábban a harcmezőkön. A történelem Ura a mi jelenkori hivatásunknak nem a harctéri hősi halált szánta, hanem a lelkiismeretes közösségszolgálatot – annak megannyi munkamezején. Ma az számít hősnak, aki hitelesen és eredményesen tud élni egyházi és nemzetközösségi ügyeinkért, vagyis mindenki, aki a maga helyén becsülettel tölti be hivatását. Bartha Alpár ilyen szolgálja volt Istennek és a rá bízott közösségi ügyeknek: 27 év alatt, amelynek fele részében betegségének igáját is hordozta, egy évtizedekkel hosszabb életre valót teljesített, és nem is akármilyen eredménnyel...

A másik párhuzam arra az alázatos hősiességre vonatkozik, amivel súlyos betegségének testi és lelki terhét viselte az összes velejáróival együtt, beleértve a tudatos felkészülést földi életútjának korai befejezésére.

Hogy koporsója mellett gyászt meghaladó hittel állhassunk meg, és elviselhetőbbé tegyük a fájdalmas búcsúzást, érdemes erre a példaadó viszonyulására is gondolnunk. Emellett hinnünk kell azt, hogy a földi életből eltávozott szeretteinknek csak a kézzelfogható hiánya fáj és nem a teljes nemléte; hinnünk kell abban, hogy halálunkkor mindnyájan az örökélet Istennéhez kerülünk vissza lelkünkkel, és az ő szenvedés nélküli országában mindenki lelke tovább él!

Elhunyt szolgatársunk különböző egyháztársadalmi szervezeteinkben betöltött szerepe idővel az egyháztörténelem részévé válik. Ennél fontosabb

most számunkra az a lelkület és odaadás, amit közvetlen munkatársaiként tapasztalhattunk meg az elmúlt két évtizedben.

Az **Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet** elnökeként egyáltalán nem főnökként viselkedett, hanem szerény és alázatos szolgaként, tiszteletteljesen viszonyulva mindenkihez – életkortól függetlenül. Sok olyan kezdeményezés fűződik részben vagy teljesen a személyéhez, amire egyre kevesebben emlékszünk, de amelyek nélkül a '90-es évek második felében nem bontakozott volna ki annyira az Ifjúsági Egylet működése. Az ODFIE korszerű alapszabálya, az egyleti zászló, a faragott jelvények és más kiadványok megjelenítése, az egyletlátogató körutak beindítása, a szóróanyaggyűjtések és egyletvezető-képzők szervezése, megannyi új egyleti rendezvény meghonosítása, valamint az ODFIE-szellemiség kialakulása nagymértékben kapcsolódik hozzá.

A **Gondviselés Segélyszervezet** létrehozásának egyik kezdeményezője volt, majd az útkeresés éveiben annak meghatározó munkásává vált. Ezt megelőzően a 2005. évi Nyikó menti özönvíz után oszlopos tagja volt az Árvízi Segélyező Bizottságnak, ő szervezte több árvízkarosult család új házának a felépítését. Azokban az őszi napokban, betegségének érezhető súlya alatt, úgy töltött el hónapokat mások házában önkéntes újjáépítésével, hogy sokan talán a saját családi hajlékukért sem tudnának lelkesebben dolgozni.

Az **Unitárius Lelkészek Országos Szövetségében** 2009-től haláláig pénztárnoki tisztséget töltött be, így az elnökség és a választmány tagjaként rendszeresen részt vett a munkaüléseken, valamint az ULOSZ-rendezvények előkészítésében. A lelkésszövetséget egyfajta lelki oázisnak tartotta, amelyben a lelkész családfenntartó emberként és Isten szolgájaként egyszerre nyilvánulhat meg. Profetikus mondatai közé tartozik a következő: Minden lelkészcsalád gyermeke minden paplakon otthon kellene érezze magát. Hiányozni fog aprólékos pontossága, a szolgatársak és a problémák iránti türelme, a szent ügyek iránti lelkesedése, valamint együttérzése a kitaszítottakkal és a szükségben levőkkel.

Mindhárom szervezet keretében arra törekedett, hogy barátilag működjön együtt mindenki a közös célokért, a nézeteltéréseket pedig emberileg, lelkileg megnyugtató módon kezeljük, ami gyarlóságaink miatt, sajnos, nem mindig sikerült.

Befejezésül hálát adok a gondviselő Istennek elhunyt lelkészársunk rendkívül értékes és példaadó életéért, ugyanakkor véglegesen megköszönöm Alpárnak, hogy barátok és bajtársak lehettünk vele a szolgálatban. A jó Isten nyugtassa, és nyújtson szereteteinek vigasztalást!

SZABÓ LÁSZLÓ

A temetési szertartáson (Torockó, 2012. október 6.) elhangzott búcsúbeszéd szerkesztett változata.

HARMÓNIASAROK

Elkerülhetetlen

Az aranyba öltözött természet elbűvölő látványa az időtlenségbe csalt. Hagytam, hogy átjárjon. A még meleg földön feküdve hallatszott annak belső dobbanása és a lüktetés, amivel a Gondviselés átölelte.

Előttem egy fa megsárgult koronájával. Tavasszal még teljesen zöld volt. És most: a lágy fuvallatban szinte szabályos egymásutániségben hulltak róla a megsárgult falevelek. Még egy kicsit elringatóztak a légben, majd földet érve, elnyújtózva pihentek meg a földön. A szépség tökéletességétől elszorult a szívem.

A természetben ott az elmúlás. Nem lehet úgy élni benne, hogy ne vegyük észre, és meg ne érintsen minket. S miközben az ős szépségében gyönyörködünk, és magunkba szívjuk különös illatát, azt is tudjuk, hogy a tél fogja követni, fehér némaságával, hideg csendjével. De ez nem csökkenti az ős misztériumát. Sőt.

Környezetünk az élet ütemére emlékeztet: a létezés csodájára és az elmúlás kikerülhetetlenségére. Lehet-e úgy nézni a természet télre készülődését, hogy közben ne jusson eszünkbe saját halandóságunk? Hogy egyszer eljön, amikor már megszűnünk lenni. Idejét nem ismerjük és ki nem választhatjuk. A teremtet világ rendjének engedelmeskedve visszatérünk a legnagyobb Biztonságba. Szeretteink sóhajtása, minket szeretők emlékei őriznek majd még egy darabig, amíg aztán feledésbe merülünk végleg. És ez így van rendjén.

Erre is gondolnunk kell. Legalább ilyenkor, novemberben. Azt hiszem, hogy aki ennek tudatában él, annak élete átalakul. Azt hiszem, akkor kezdünk igazán élni, amikor képesek vagyunk elfogad-

ni, hogy egyszer meghalunk. Akkor válik számunkra értékessé az idő (órák, napok, évek), amikor rádöbbenünk, hogy behatárolt.

Mostanában sokat olvasok a meghalásról és a gyászról. Megterhelő tud lenni időnként. De hát én választottam doktori témaként. Most is hálás vagyok a döntésért. Mert a téma még mindig tabu. Jó lenne egy kicsit megszeliidíteni. Az egyre gazdagodó szakirodalom segítségünkre lehet. Hivatásomból adódóan pedig szinte naponta találkozom haldoklókkal és gyászolókkal. Próbakő állapotok. Vannak nehéz pillanatok, amikor a miértetek válasz nélkül üresen koppannak a földre. Vannak elviselhetetlen fájdalmak.

Az élet utolsó pillanataiban is megtalálni magunkat, megőrizni emberi méltóságunkat és hitünket – megpróbáló feladatok. Elfogadni az elmúlást, a hozzánk tartozó búcsúzását, az Isten által megszabott rendet – nagy alázatot és élő hitet követel.

De úgy tűnik, hogy a legnehezebb pillanatokban is képesek vagyunk tanulni, és tanuljuk is a fontos dolgokat.

Láttam sok szenvedőt és elviselhetetlen fájdalmakat, megtörteteket és lázadókat, láttam bölcs unitáriusokat, akik kimondták a kimondhatatlant, és megnyugodva hajtották fejüket az Úr tenyerére. És megtapasztaltam, hogy Ő mindenütt és mindenben jelen van és erőt ad.

Láttam azt is, hogy aki még esélyt kapott a további mérföldek-re, milyen tudással utazott azokon. És láttam, amint a szenvedések átformálnak és élni tanítják az életben maradottakat.

Időben való meghatározottságunk tudatosulásának következ-

FERENCZI ENIKŐ

ménye a másként élés lenne. Hogy milyen ez? Van Polcz Elaine-nek egy kedves könyve, az a címe, hogy: *Nem trappolok tovább*. Érdeemes elolvasni. Mert ma divat lett trappolni, és jó lenne lassulást tanulni mielőtt a körülmények kényszerítenek minket erre. Mert ebben a felfokozott cselekvésben talán nem vesszük észre, hogy elveszíthetjük istengyermeki voltunk, emberségünk, minőségi létünk és minőségi együttélésünk.

Jó lenne visszafogni a tempót, és elkezdni egy kicsit másként élni. Az utazásban elveszíthetjük az úton levést, a szemlélődést és az önmagunk újra megtalálását. Nem a mások tetszése szerint való élés az elsődleges, hanem megtalálni az Isten által nekem szánt életet és önmagam, aki Általa vagyok és Általa lehetek.

Az vagyok, aki lehetek?

Nézz körül, hogy mivé lettél, és kik vesznek körül. Hol élsz, és hogyan élsz? Tudatában vagy halandóságodnak és erőtartalékod behatárolhatóságának? Isten jelenléte megtapasztalható közelségben? Napjaid hogy kezdődnek, és hogyan végződnek? Milyen a munkád, és mennyire szereted? Szeretsz és szeretnek téged? Mennyi időt szánsz azokra, akik fontosak neked? Szoktad-e megőlelni őket? Tudsz-e úgy ölelni, hogy ebben az ölelésben benne remegjen a lét minden szépsége és csodája? Eltölt-e időnként a lét öröme?

Ki vagy valójában? És kinek szeretnél megfelelni? Embertársaidnak? Társadnak? Istennek?

Elkerülhetetlen, hogy ne vedd észre az idő múlását és a lét ütemét. Nem tudjuk az időt és az órát. De azt tudjuk, hogy Ő mindig velünk. És Általa a hátralevő időt is átalakíthatjuk.

Időutazás a jövőbe

MIKÓ FERENC

• Bezzeg, amikor én voltam fiatal... – mondják, mondjuk sokan. És gondolunk azokra a társadalmi és erkölcsi szabályokra, melyek a régi rendre alapoztak. A világ változik, sőt ez a változás egyre gyorsul, így a folyamat lassan követhetetlen. Nincs ebben semmi rossz, ha ezt tudatosítjuk, és nem hagyjuk, hogy a változások rossz irányban tereljenek. Mégis vannak esetek, amikor előre látjuk, hogy olyan irányban haladunk, amerre nem szeretnénk menni, és mégsem tudunk változtatni. Mintha az örvény sodorna magával, és képtelenek lennénk szabadulni. De feltevődik a kérdés, kell az örvény ellen harcolni? A folyó soha sem folyik forrása irányában... Ez lenne a rend? A mindig változás? Ezt kell megszokni?

Ilyen kérdések kavartak bennem, amikor hazafelé utaztunk az egyesült államokbeli testvérgyülekezetünkbe. Egy hozzánk nagyon hasonló, mégis más világgal találkoztunk. Lehet nem is annyira más?! Talán csak egy kis időutazásban volt részünk.

Szeptember hónap második felében, a székelykeresztúri unitárius egyházközség küldöttségeként, tizenketten utaztunk testvérgyülekezetünkbe, a Massachusetts állambeli Concordba. Húszéves testvérkapcsolatunk virágzó és példaértékű. Mindkét oldalról több mint ötven látogatás, a gyülekezeti tagok személyes és családi ismeretsége, a közösségnek nyújtott anyagi támogatások, valamint az iskolában működő ösztöndíjprogram, mind egy nagyon mély és tartós kötődésről tesznek tanúbizonyságot.

A hat felnőttből és ugyanennyi ifjúsági egylettágból álló csoportunkat meleg üdvözlés, virágok és sok mosoly fogadta, mely rögtön elfeledtette velünk a hosszú utazás gyűródéseit. Tartalmas programot állítottak össze tíznapos ottlétünk idejére: megismertük a kisváros történelmét, amely sok szempontból különleges helyet foglal el az ország történelmében, hiszen itt robbant ki a függetlenségi háború, melynek eredményeként Anglia elismerte az Amerikai Egyesült Államok szuverenitását. Közel kerültünk azokhoz az amerikai unitarizmus szellemtörténetéhez szervesen hozzátartozó neves írókhoz, filozófusokhoz – mint David Henry Thoreau vagy Ralph Waldo Emerson –, akik Concordban éltek, és akikhez számtalan ház, park, sírkő és anekdota fűződik. De meglátogattuk Boston látványosságait, Lowell város szövőgyárait. Sok-sok szép épületet, ügyes technológiai vagy biztonsági megoldást láttunk, és a végtelennek tűnő óceánt is megcsodáltuk. Ugyanakkor megismertük a helyi hímezést, vagyis a paplanvarrás módszerét. Közelebb kerültünk az indiánok és az első angol telepesek életéhez egy múzeumban.

Sok mindent megcsodáltunk, pedig az a világ nem jobb és nem szebb, csak kissé előttünk jár az időben. Ha meg szeretnénk tudni, hogy merre tartunk, csak egy (idő)utazást kell tennünk az Egyesült Államokba. És meglátjuk azt az új technológiát, azokat a biztonsági előírásokat, a mozgássérültekre való odafigyelést, melyeket nálunk is most vezetnek be. Láthatunk egy világot, ahol túlhajszojják magukat az emberek, sok a válás, és egyre kevesebbet figyelnek egymásra; de ez sajnos nálunk is egyre megszokottabb. A legmélyebben az érintett, hogy múzeumban mutatták be az asztalos és fazekas mesterségeket, melyet ők újra felfedeztek. A csoportunk felnőtt tagjai még emlékeztek arra, hogy szüleik vagy éppen ők maguk hogyan gyakorolták azokat a módszereket, de a fiatalok már nem ismerték a szerszámokat. Szemünk láttára vész el az a tudás, ami Amerikában már múzeumban bemutatott érték. És nem tudjuk megállítani ezt a folyamatot...

A concordi unitárius gyülekezettel a kapcsolatunk már rég nem az anyagi segítségről szól. Ők eljönnek feltöltődni unitárius közösségeinkbe, cserébe az Egyesült Államokba hívnak, hogy megismerjük a jövőt. A legmélyebb benyomást mégis a személyes kapcsolatok hagyták bennünk. A közös tevékenységek, a beszélgetések az egyházközség életéről, személyes sorokról, lebontották a falakat közöttünk. Mindenütt azzal vártak, hogy „az én házam a te házad is”, és mutatták életüket, családi kincseiket, fényképeiket, beléptünk mindennapjaikba, barátok lettünk. Ezt érezzük mi is, minden székelykeresztúri látogatásukkor.

Őszi hálaadást székely ruhában ünnepeltük az új világban. Büszkén mutattuk be hagyományainkat: népdalainkat, ősi viseletünket és táncunkat, beszélünk a székely kapuinkról, és azokról az értékeinkről, amit még nem felejtettünk el. Fájó szívvel búcsúztunk régi és új barátainktól, testvéreinktől, de boldogan mondtuk, hogy viszontlátásra, hiszen jövő nyáron ők látogatnak hozzánk.

Lovagkeresztrel folytatom a Görgény-völgyében

Dr. Ballók Jolán – görgényüvegcsúri család- és szakorvos, szászrégeni egyháztag – folyó év szeptember 12-én személyesen vette át a csíkszeredai Lázár Ház dísztermében Zsigmond Barna Pál főkonzultól hivatással végzett munkájáért kapott magyar állami kitüntetést, a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét. Az interjúalannal Pálffy Tamás Szabolcs lelkész beszélget.

• A székelyderzsi származását és a székelykeresztúri gimnáziumbeli éveket egyaránt meghatározónak tartó, szülőföld-szerelmes 35 éve szolgál hűséggel a Görgény-völgyében. A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem egykori eminens végzőse Svájcban és Budapesten is dolgozhatott volna a szakmában, őt a közösségéhez, pácienseihez való ragaszkodás mégis maradásra késztette. Lelke mélyén úgy érzi, hogy a jelenleg Londonban élő lánya évek múltán vissza fog térni.

• Milyen gondolatokat fogalmaz meg, ha Székelyderzsre gondol?

Székelyderzs szülőhelyem, a „szívem csücske”. Büszke vagyok arra, hogy itt születtem, hogy abban a vártemplomban kereszteltek, amely az UNESCO Világörökség része ma. Sajnos szüleim már nem élnek, de a szülői házam éppúgy él most is; amikor tehetem, visszajárok. Vigyázok arra, hogy meglegyen a nagytakarítás, és – nem fogja elhinni, lelkész úr – a múltkor, amikor Derzsben jártam, és még volt tíz perc időm: visszamentem, hogy kiséperjem a csirkék vályúját. Csirke ugyan nincs a portán, mert már nincs, akinek, de miután szüleim már nem élnek, még jobban ragaszkodom ahhoz a földhöz, ahhoz a házhoz.

• Székelykeresztúrhoz is kötődik, elmondaná, hogy miként?

Székelykeresztúron végeztem középiskolai tanulmányaimat, négy évet voltam ott diák. Erre is nagyon büszke vagyok, mert komoly, emberformáló gimnázium volt, nagynevű tanáraink voltak. Nekem két olyan tanárom volt ott, aki Párizsban végezte az egyetemet, a Sorbonne-on. Jól emlékszem az Ön

édesanyjára is, bár nem voltunk osztálytársak, de ugyanabban az évben születünk és párhuzamos osztályban jártunk.

• Ön család- és szakorvosként dolgozik 35 éve. Hogyan és mikor történt a szolgálatra való „elhívás”?

Székelyderzsben, kisgyermek koromban egyszer azt mondtam a

szüleimnek, hogyha nagy leszek, pilóta szeretnék lenni, tudja ez még a Gagarin-korszakban volt. Szülőhelyemen orosz irodalmon nőttünk mi fel, az iskolai könyvtárban nagyjából orosz irodalmat lehetett olvasni, de ezt nem hogy nem bánom, de külön köszönöm, hogy így volt. Szerintem, aki Tolsztoj, Csehov, Turgenyev és Dosztojevszkij irodalmán formálódott, hatalmas szellemi-lelki nyereségre tett szert. Volt olyan regényhős, aki példaképem volt, és úgy gondoltam, hogy én vagy partizán harcos akarok lenni, vagy úrhajós. Édesanyám mondta, hogy nem lehetek úrhajós, nem vagyok elég magas.

Az orvosi pálya választása ténylegesen Székelykeresztúron, a gimnáziumban fogalmazódott meg bennem.

• Érettségi után Marosvásárhelyre vezetett az útja.

Igen, felvételt nyertem a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemre, ahol a gyermekgyógyászat szakon végeztem. Évfolyamelsőként 1977-ben szereztem orvosi oklevelet.

• Az évfolyamelsőség előnyt jelentett a pályakezdekésor...

Abban a kiváltságban részesültem – mert az akkori viszonyok közt ez annak számított – hogy az egyetlen Maros megyei posztot választhattam. Megúsztam Moldvát, nem kerültem a Kárpátokon túlra, mint a kollegáim zöme; ezt a kálváriát nem kellett megjárnom. Három hónapig Héjjasfalván dolgoztam, majd Görgényüvegcsúrra kerültem. 1984-ben Bukarestben gyermekgyógyász szakorvosi vizsgát tettem, ezután a Regátba helyeztek volna át. Nem fogadtam el, úgy döntöttem, hogy Görgényüvegcsűr körzeti orvosa maradok.

• Azokban az időkben az ilyen magatartás ritkaságnak számított. Ellentmondott egy diktatórikus döntésnek, miért tette?

Egyrészt azért, mert gyermekemnek a magyar iskolába járást így biztosíthattam, másrészt, mert úgy éreztem, hogy a Görgény-völgyi magyar emberek orvosaként kötelességem folytatni a szolgálatot.

• Kérek Öntől valamit és nem is keveset. Vezesse be az Olvasókat 35 évi, Görgény-völgyi gyógyító szolgálata és a szászrégeni élettere világába!

Legyen! Görgényüvegcsűr egy 1500 fős magyar sziget. Szigetnek nevezem, mert mintegy hússzezer román lakos alkotta közösség zár-

ja körbe. Itteni orvosi szolgálatom során több mint ezer ember születt! Közel kétezer személy van hozzám iratkozva, 35 éve gyógyítok itt, alig van valami, amit orvos ennyi idő alatt nem él meg, a szakma összes örömeivel és drámájával.

Nem csak azt éli meg az ember, amivel bejönnek az orvosi rendelőbe, hanem meg kell élni azokat is, amik házaikban történnek.

Nagyon sok akut haláleset volt pl. a nyolcvanas évek közepén. A havas (Görgényi-havas – PTSZ), amilyen szép tud lenni, éppen olyan kegyetlen is. Nagyon sok esetben a fakitermelés során embereket ütött oda a fa, vagy éppen a gépek zuhantak rájuk... nem volt itt gyöngyéletem, de szép életem volt.

Minden nehézséggel együtt én nem éreztem, hogy itt nekem nehéz az élet. Szászrégenbe „hoztak” férjhez, férjemmel és kislányunkkal itt laktunk. A lányom középiskolai tanulmányai után sajnos elhagyta az országot, jelenleg Angliában él, Londonban tanult. Visszatért egy évre Régenbe, itt dolgozott, de nem tudta megszokni, és visszament Londonba. Szépen beilleszkedett a londoni magyar közösségbe, mégis honvágya van; én a lelkem mélyén úgy érzem, hogy egyszer vissza fog térni. Igaz, már egyszer „csalódott”, de amikor London után itt nem tudta megszokni, 29 éves volt, nincs kizárva, hogy 39 évesen ne gondolkozna másképpen. Nekem '89 után adódott lehetőség, hogy Svájcban maradjak, és mégis visszajöttem a Görgény-völgyébe.

• **Ön nagyon változatos helyeken élt: Székelyderzs, Székelykeresztúr, Marosvásárhely, Görgényüvegcsűr, Budapest, Párizs, Svájc, Dél-Amerika...**

Ez külön ajándék volt életemben! Legtöbbet a Görgény-völgyében élttem, bár a saját lakásom Régenhez köt. A szolgálati lakásban laktam, amely egy pici, szerény lakás. Emellett ismerem *A funtineli bo-*

szorkány című regény (Wass Albert) helyszínét, magam választottam hétvégi szolgálatként azt a vidéket, ahol sok időt töltöttem a fakitermelő munkásokkal együtt.

Százötven-kétszáz férfi dolgozott abban a völgyben, este jöttek haza a favágók és a szénégetők. Lényeges dolgokat tanulhattam tőlük, egyszerű, de nagyszerű emberek, olyan értékek voltak életükben, mint a becsület, a helytállás, a nyíltság és a tisztesség. Ezek, a természet közelségében élő emberek rendkívül tiszták. Üvegcsűrön nagyon vallásos emberek élnek, áldásos találkozás ez az emberek egyénisége és Isten közt. Nagyon szeretem az üvegcsűri embereket, ezért is maradtam itt, nem tudtam elmenni innen, pedig az elmúlt 35 év állandó készenlétet jelentett számomra.

1989-ben Svájból öt ismeretlen ember érkezett a Görgény-völgyébe, akik akkor számomra a nyugati demokrácia képviselői voltak. Tudomásuk volt arról, hogy Romániában Ceaușescu diktatúrája falurombolásra készül, és két, Üvegcsűrhez tartozó kisebb faluval testvértelepülés-kapcsolatot szerettek volna kialakítani. Anyagi és erkölcsi segítséggel érkeztek, orvosként én voltam akkor az egyetlen személy, aki beszélte a francia nyelvet. 18 évig működött e kapcsolat, lényegében Románia EU tagországgá válásával megszűnt. Ezzel viszont nem szakadtak meg a baráti kapcsolatok. Orvos barátomnak és svájci barátoknak köszönhetően Svájcban tanulhattam, több hónapig dolgoztam (nyilván „más” pénzért, mint itthon), lehetőségem lett volna orvosként ott maradni. Budapesten is folytathattam volna, de maradtam. Az utóbbi öt évben kétszer egy-egy hónapot tölthettem Párizsban, a francia fővárosban, lehetőségem volt szakmai ismereteimet is gyarapítani. Dél-Amerikában másfél hónapot „barangoltam”, egy hétig orvos szemmel nézhettem egy kórház életét.

• **Egyrészt már választ kaptam a kérdésre, másrészt úgy érzem, van még valami a tarsolyában. Miért vágyott vissza dr. Ballók Jolán?**

1991-ben Svájcban voltam, és egy család ajándéka az volt, hogy menjünk fel a Jungfrau tetejére. Az Alpokban, több mint négyezer méter magasságban, a Jungfrau csúcson – amikor a látványban gyönyörködtem – szüleim, a derzsi házunk és az üvegcsűri betegek jutottak eszembe! Akkor és ott lelkemben ez volt a kérdés: miért csak én láthatom ezt, miért nem a szüleim is, és mindenki otthon, akihez én tartozom?

Akkor rájöttem, hogy bármilyen csodálatos helyen járhatok a világban, én az itthon összegyűjtött batyumat és az üvegcsűri munkámat magammal viszem, mert nem tudok másként tenni.

• **A derzsi származású orvosnő, a nagyrészt értelmiségiekből álló szászrégeni unitárius közösségünk egyik jeles képviselője hogyan éli meg a megtisztelő magyar állami kitüntetését?**

A világhálón több rövid hír olvasható erről, számomra megtisztelő az, hogy erdélyi, magyarországi és kárpátaljai portálokon a szülőföldhöz való ragaszkodás példaképeként említenek. Eddigi életem és orvosi hivatásom során igyekeztem a székelyderzsi szülőhelyemről, a székelykeresztúri és a marosvásárhelyi évekből hozott értékekkel építően, gyógyítóan szolgálni. A hivatásomat éltem eddig, ezt szeretném folytatni. A változás csupán annyi, hogy most magyar lovagkereszttel folytatom ugyanott: a Görgény-völgyében. Orvosi szolgálatomban, életemben továbbra is irányadók e verssorok: „Be kell látnunk: / Ha kérdeznak, becsületesen / felelni kell. / A harcot becsületesen / fel kell venni, / az úton becsületesen / végig kell menni, / a szerepet becsületesen / el kell játszani, / keményen és tekintet nélkül.” (Dsida Jenő: *Tekintet nélkül*)

Az egyházi épületek karbantartásáról – 8

FURU ÁRPÁD

Az épületek szellőztetése

• A gyűjtőnévvel nyílászáróknak nevezett épület-elem-csoport, azaz az ajtók és ablakok biztosítják az épületen belüli közlekedést, a fény bejutását és nem utolsósorban az épületek szellőztetését. Míg az előbb felsorolt funkciók nem szorulnak magyarázatra, ez utóbbira, azaz a szellőztetésre jobb, ha szentelünk néhány gondolatot.

Otthonainkban azért szellőztetünk, hogy az elhasznált szén-dioxiddal telített levegőt friss oxigén-dúsra cseréljük. Azért szellőztetünk, hogy megszabaduljunk a káros mikroorganizmusoktól, hiszen tudjuk, hogy a friss levegő egészségünk záloga. Általában a kinti és benti levegő hőmérséklete nem azonos, ezért, ha megnyitunk egy ablakot, akkor a légcsere – a hőmérsékletkülönbség miatt – rövid idő alatt magától létrejön. Az ablakon keresztül cserélődő levegő mozgást idéz elő a helyiség távolabbi sarkaiban is, látthatatlan légáramlatok szállítják vízszintes és függőleges irányban a friss oxigént. Amikor a kinti és a benti hőmérséklet közel azonos, a jó átszellőztetéséhez kereshetünk kell létrehozunk, azaz a lakás különböző részein ki kell nyitnunk ajtókat, ablakokat, hogy ezzel mozgásba hozzuk a levegőt.

Jóllehet, sokszor és sokan – már szinte hiedelem-szerűen – félnek a huzattól, a fent említett kis légáramlatok a lakás egészséges belső klímája vonatkozásában elengedhetetlenek. Ha a lakás bizonyos részein áll a levegő, előbb-utóbb kellemetlen, dohos szagot fogunk érezni. Ennek oka, hogy ott, ahol nem változik gyakran a hőmérséklet és a páratartalom, bizonyos élősködő organizmusok, különböző penészgombák megtelepednek és elszaporodnak. Sajnos, ha egyszer a folyamat beindult, akkor nagyon nehéz megszabadulni a kellemetlen szagoktól, és ami még rosszabb, a penészgombák előkészítik a felületet a kártékonyabb fakárosító gombafajták megjelenésének. A könnyező házigomba romboló hatásáról korábbi cikkekben már szóltunk, és részletesen fogunk vele a későbbiekben is foglalkozni – fontos tudnunk, hogy megjelenése rossz hír számunkra: a faanyagot tönkreteszi, és igen nehéz, költséges és körülményes megszabadulni tőle.

Sok templomban csak hetente egyszer, a vasárnap istentisztelet alkalmával nyitják ki az ajtót. Hét közben áll a levegő, illetve legfeljebb a nyílászárók résein, az illesztések egyenlőtlenségein vagy a famennyezet repedésein, hézagjain keresztül cserélődik. Amennyiben a templom falai nedvesek – a felszívódó falnedvességtől –, a templom belső terében növekszik a pá-

ratartalom, ami a gombák, algák elterjedésének kedvez. Amennyiben sok a régi ablak, és a templomot famennyezet borítja, a természetes szellőzés némelykor elegendő, ám fontos szem előtt tartani minden esetben a rendszeres, karbantartási feladatként meghatározott szellőztetést.

Mikor kell szellőztetni?

Tekintettel arra, hogy a templomok esetében a szellőztetés célja a levegő megmozgatásán túl a páradús levegő kieresztése, legjobb száraz időben szellőztetni. Ne szellőztessünk esőben, ködben. Ne szellőztessünk

Désfalvi templombelső. A templom szellőztetésekor legalább két ajtót nyissunk ki. A szerző felvétele

olyankor sem, amikor a kinti hőmérséklet nagyon gyorsan megemelkedett. Tudnunk kell, hogy a melegebb levegő páratartalma magasabb, a hidegebb levegőé általában alacsony. Ha tehát egy hirtelen májusi felmelegedést követően kinyitjuk a templom ajtait, ablakait azért, hogy felmelegítsük a benti hideg levegőt, rosszat teszünk, ugyanis a meleg, páradús levegőből a pára a hideg falfelületeken ki fog csapódni, nedvesítve azokat. Hasonló okokból ne szellőztessünk kánikulában, azaz a nagyon meleg párás nyári napokon sem. Szellőztethetünk viszont tiszta időben. Hűvösebb nyári napokon általában reggel vagy délelőtt, ősszel általában a reggeli pára, köd eloszlása után délután, estefele szárazabb a levegő. Mérőműszerek nélkül magunk is érezzük, mikor száraz, friss az idő, olyankor fontos és hasznos, hogy szellőztessük templomunkat.

Hogyan szellőztessünk?

Nagyon gyakran a szellőztetést elintézzük azzal, hogy kinyitjuk a templom egyik ajtóját. Ez általában nem elegendő, amennyiben a kinti és a benti hőmérséklet közel azonos, akkor szinte teljességgel elégtelen. Fontos a keresztthuzat, azaz nyissuk meg egyszerre a nyugati és a déli bejáratot (amennyiben templomunk hagyományos felépítésű), és nyissunk ki lehetőleg néhány ablakot is. Általában a karzatokon vagy a torony irányában könnyebb ablakot nyitni, folyamodjunk ezekhez. Amennyiben tehetjük, nyissunk ablakot az északi homlokzaton is, e mögött biztos más a levegő hőmérséklete, mint a déli oldalon, tehát a légcsere biztosított. Nem szükséges egész nap nyitva hagyni a templomot, a hét közbeni két-három alkalommal történő félórás, órás szellőztetés a megfelelő légköri körülmények között elegendő.

Különösen fontos a szellőztetés az olyan templomokban, ahol az elmúlt években cseréltek új ablakot, ajtót. Ugyan az ajtók és ablakok cseréje nagyon ritkán indokolt, és műemlékvédelmi szempontból általában nem javallott – inkább az eredetiek javítása a megfelelő –, meg kell állapítanunk, hogy sajnos több unitárius templomban került sor új ablak elhelyezésére. Az új ablakok általában sokkal jobban zárnak, ilyenkor a légcsere réseken történő cseréje nem következik be, a templomban nincsenek mikro-légáramlatok sem – tehát a dohosodás, penészedés, gombásodás veszélye hatványozottan megnő. Az ilyen templomokban a

szellőztetést nagyon fontos komolyan venni, és az egyik legkiemeltebb karbantartási feladatként kezelni.

A famennyezetek utólagos szigetelésének káros voltáról korábbi cikkekben már szóltunk. Most kiemeljük azt, hogy a légmentes szigetelés a párakicsapódáson túl ilyen vonatkozásban is káros a templomra, tehát ha már megtörtént korábban a famennyezet szigetelése, fordítsunk még nagyobb figyelmet a templom rendszeres szellőztetésére.

Egyes templomokban rendszeres szellőztetés mellett is vannak olyan helyek, ahol nem cserélődik, vagy igen nehezen cserélődik a levegő. Ilyen lehet például egy zárt karzat alatti rész vagy a templom egyes sarkai, esetleg a bútorzat és a falak közötti helyek. Ha feltűnik a penészedés vagy a falak nedvesedése az ilyen zártabb részeken, oldjuk meg a levegő cserélődését ventilátorral. Állítsunk be a kérdéses részekre időszaki – természetesen istentiszteleten kívüli időben – mozgófejes ventilátort. Miközben a templomban amúgy is szellőztetünk, létrejön a levegő mesterséges cseréje. Gondoljunk arra, hogy a mozgásban levő levegő szárító hatású, tehát a falak felületén kicsapódó vízpárát is hatékonyan csökkenti.

Jegyezzük meg, hogy a szellőztetés ugyanolyan rendszeres feladat, mint a növények öntözése. Elmulasztása rövid távon ugyan nem jár olyan egyértelmű következménnyel, mint a virág elhervadása, de a dohos levegő, a penészgombák vagy a fakárosító gombák megjelenése nem kívánt és igen költséges terhet ró az épület gazdáira.

Pályázati felhívás diákösztöndíjra

A Magyar Unitárius Egyház keretében működő Gondviselés Segélyszervezet és Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) a *mecénás program* keretében közös ösztöndíj-pályázatot hirdet V–XII. osztályos diákok számára. A pályázati lehetőséggel minden Kárpát-medencei, tehetséges és anyagilag rászoruló diák élhet, amennyiben teljesíti a pályázati feltételeket és kapcsolatban áll az unitárius egyházzal vagy annak egyháztársadalmi szervezeteivel.

A pályázaton elnyerhető egyszeri támogatás értéke 400 és 800 lej (25 000–50 000 Ft) között lehet.

Pályázási feltételek: átlagon felüli tehetség, valamint hátrányos szociális helyzet vagy költséges kezelést igénylő betegség. Előnyt jelent a közösségi életben való tevékeny részvétel – pl. ifjúsági egyleti tevékenykedés, különböző társadalmi szervezetekben, diákönkormányzatokban és más közösségi programokban való szerepvállalás.

A pályázás a pályázati adatlap hiánytalan kitöltésével és az igényelt mellékletek beküldésével törté-

nik. A pályázati adatlap letölthető a Gondviselés Segélyszervezet honlapjáról (www.gondviseles.org), ugyanakkor igényelhető az unit.gondviseles@gmail.com vagy az odfie@odfie.hu elektronikus postacímen.

A kitöltött pályázati adatlapokat és a mellékleteket nyomtatott formában a Gondviselés Segélyszervezet és az ODFIE székhelyi címére kérjük elküldeni: Kolozsvár (románul: Cluj-Napoca), 1989. december 21. u. 9., irányítószám: 400105, Kolozs megye, Erdély/Románia. A beérkezés határideje: 2012. dec. 3.

A pályázatok elbírálására jövő év januárjában kerül sor.

A felmerülő kérdéseket elsősorban az unit.gondviseles@gmail.com vagy az odfie@odfie.hu elektronikus postacímrre kérjük elküldeni, de szükség esetén telefonos úton is megfogalmazhatják azokat az illetékes munkatársainknak (Kriza Gyöngyi: 0721924830; Popa Ilona: 0746205016).

A Gondviselés Segélyszervezet és az ODFIE elnöksége

Kolozsvár, 2012. október 23.

SZERETETSZOLGÁLAT

Örökbefogadott vagy örök befogadott

• A Kovászna megyei örökbefogadó családokat tömörítő Pro Adopt Egyesület és a sepsiszentgyörgyi unitárius egyházközség szeptember 27–29. között *Örökbefogadott vagy örök befogadott* címmel szakmai konferenciát szervezett Sepsiszentgyörgyön az örökbefogadás bonyolult témakörében, szakemberek és örökbefogadó, illetve örökbefogadásra váró szülők számára. A szakmai előadások megtartására a magyarországi Ágacska Alapítvány országos tekintélynek örvendő szakembereit hívtuk meg Bogár Zsuzsa, Mészáros Krisztina, Molnár Gabriella pszichológusok és dr. Nagy Katalin mentorképző önkéntes személyében.

Mielőtt magáról a konferenciáról írnék, fontosnak tartom, hogy leírom: örökbefogadó szülőként azt tapasztalom, hogy sok esetben az örökbefogadást összetévesztik a hivatásos nevelőszülői rendszerrel. Az örökbefogadás és az örökbefogadott gyermekkel kapcsolatos vélemények szélsőséges határok között mozognak, rengeteg tabu és tévhit kapcsolódik hozzá, még a szociális szakemberek részéről is. Örökbe fogadni azt jelenti, hogy egy gyermeknek, kinek nincsenek vér szerinti szülei, vagy a vér szerinti szülők nem tudják, nem akarják felnevelni, olyan szülője lenni, és számára olyan körülményeket biztosítani örökre, mintha az a gyermek az örökbefogadó szülőnek vér szerinti gyermeke lenne (jogi értelemben is).

Örökbe fogadni = örökre szeretni

A konferencia célja az volt, hogy az örökbefogadással kapcsolatos leggyakoribb kérdéseket megválaszolja.

Ehhez igazodva meghívottaink az első nap az örökbefogadás magyarországi rendszerét, a civil szervezeteknek az örökbefogadásban játszott szerepét, valamint az Ágacska örökbefogadói felkészítő tanfolyamát mutatták be. Tőlünk eltérően Magyarországon a nyílt örökbefogadást is gyakorolják, ami azt jelenti, hogy a biológiai és az örökbefogadó szülők, az örökbefogadás folyamatában, kapcsolatban vannak egymással. A statisztikák azt mutatják, hogy a nyílt örökbefogadások sikeresebbek.

Második nap arról szóltak az előadások és kiscsoportos beszélgetések, hogy hogyan, mikor, mit és kinek kell és lehet elmondani az örökbefogadásról családon belül és kívül, milyen veszteségek vannak az örökbefogadási háromszögben, és milyen örökbefogadási nehézségekkel kell szembenézni, melyek az örökbefogadott gyermek sajátos helyzetéből adódnak. Megállapítást nyert, hogy bármilyen zsenge korban kerüljön egy elhagyott gyermek egy szerető örökbefogadó családba, a biológiai anya elvesztése olyan

mély nyomokat hagy tudatalatti világában, hogy ez kihat későbbi lelki-szellemi fejlődésére, és nagy körletekintés és szeretet szükségeltetik, hogy mindezt feldolgozva egészséges lelkületű felnőtté váljon. Ilyen értelemben téves magatartás az örökbefogadás tényének az eltitkolása a gyermek előtt, ami később nagyobb nehézségekhez vezethet.

Harmadik nap az Ágacska Alapítvány mentorhálózatáról hallhattunk. Bemutatták, hogy hogyan lesz az örökbefogadó szülőből önkéntes segítő, aki mások örökbefogadási nehézségeinek a megoldásában segítkezik. Tanácskoztunk továbbá az örökbefogadás-specifikus konfliktushelyzetek kezeléséről.

Végül elmondhatom, hogy mind a szülők, mind a szakemberek számára rendkívül hasznos és tartalmas volt a konferencia. Rendkívüli elégtétellel töltött el, hogy a résztvevő Kovászna, Hargita és Maros megyei örökbefogadással foglalkozó, közel harminc pszichológus és szociális munkás mérföldkőnek nevezte a rendezvényt szakmai ismereteik elmélyülésében. De talán még nagyobb eredmény volt látni magukon az örökbefogadó szülőkön, hogy időnként benedvesedett szemekkel hallgatva az előadásokat olyan titkok nyíltak meg előttük, amelyekről korábban nekik senki sem beszélt. Mert korábban környezetükben megtapasztalhattak az örökbefogadással kapcsolatos előíté-

leteket, vagy éppen az örökbefogadást csak rózsaszínben látó felületes lelkesedést, de ilyen mélyen és őszintén még nem hallottak senkit beszélni ennek a kérdésnek a nehézségeiről és lehetőségeiről. Reméljük, hogy ez egy folyamat, mely nem csak az érintettek körében talál támogatásra, és segít lebontani az előítéleteket, népszerűsíti az örökbefogadást, hogy minél kevesebb gyermek nőjön fel intézetben és megadassék számukra is egy szerető család.

PÁL TÜNDE

Irodalmi összeállítás a nagyenyedi unitárius templomban

Virágot tűztek az emlékezés koszorújába

BAKÓ BOTOND

• Huzamosabb ideig ott díszelgett a plakát a katolikus templom bejáratánál. Sokan kíváncsian nézegették, és várták a vasárnapot, hiszen ki ne tudna ebben a városban – főleg a magyar közösségben – Áprily Lajosról. A plakát szövegéből az is kiderült, hogy a marosvásárhelyi Unitarcoop önkéntesei tartják az ünnepi megemlékezést.

A nagyenyedi kötődésű költő 125 éve született, és 45 esztendeje halt meg (1887–1967). Tehát ebben az évben kettős évfordulót ünnepelünk. A nagyenyedi magyar közösség legtöbbet emlegetett költője a kisvárosban töltötte élete talán legboldogabb éveit. Szorosan kötődött a Kollégiumhoz, hiszen 1910-től 17 évet töltött tanárként a „dús hagyományú” kisvárosban. Akkor a diákok Jékely tanár úr néven ismerték és becsülték. Nem felejthetjük, hogy a tanítóképzős diákok a Budapesti Székely Kör meghívására, 1997-ben ellátogattak Visegrádra, az Ezüst völgyben található Áprily-sírhoz. Megható emlékezés keretében ott volt a Kollégium egyik, nemrég Kolozsvárra távozott, kitűnő magyartanára, Demény Piroska is.

Vasárnap megtelt a kedves kis unitárius templom, és még mindig nem tudtuk, kik is azok az Unitarcoop-önkéntesek. Sándor Botond unitárius lelkész üdvözölte a marosvásárhelyi vendégeket. A nap szelleméhez igazodva Áprily-idézetekkel és emlékekkel fűszerezte prédikációját. Ima után a hölgyvendégek végre előrejöttek, és a közönséggel szemben elhelyezkedtek. Vezetőjük, Kis Györgyné Barla Júlia beszélt az együletük-

ről. Elsősorban a magányos emberek támogatásával foglalkoznak. Alapítványuk 15, a klubjuk pedig 10 éves. Évente két-három kultúrprogramot is készítenek, amit különböző erdélyi városokban mutatnak be.

Barla Júlia kitűnő előadónak bizonyult, miközben igazi női lélekkel közelítette meg Árpily Lajos életének egyes részleteit. Bevezetésként megfogalmazta, hogy a kettős évforduló kapcsán ők is egy virágot tűztek az emlékezés koszorújába. Parajdon az Árpily-emlékház udvarán mutatták be műsorukat, amivel Nagyenyedre is feltétlenül el akartak jönni. Keresztnevéükön mutatták be azokat az önkénteseket, akik vállalták, hogy előadnak néhány Árpily-verset. A költő egyik legismertebb költeménye, az *Enyedi csend* is elhangzott. Utolsó szakaszát idézem: „Ezt pesti utcáiban énekeltem / füst hullt a zajba és kémény-salak / enyedi csend – te régi, drága, tiszta / reád gondoltam, és áldottalak.” A verseket mindenki saját ízlése, alkata és felkészültsége szerint adta elő, és így sikerült egy kis igazi Árpily-hangulatot teremteni, amiért a taps mellett köszönet és dicséret jár a marosvásárhelyi vendégeknek.

Az összejövétel az unitárius egyházköztség tanácstermében folytatódott, ahol szívből fakadó vendéglátás közepette még sokáig folyt a beszélgetés.

Az Unitarcoop működését a Communitas Alapítvány és a Maros Megyei Tanács támogatása tette lehetővé.

Hálaadás az emlékezés és jövő(sz)építés jegyében Magyarorszáton

• Reményteljes várakozás és sok munka előzte meg az idei hálaadási ünnepet Magyarorszáton. Főleg az idősebb nemzedék várta „sóvárgó” vágyakozással, hogy kívül-belül ünneplőbe öltözött templomunkban ünnepet szenteljünk a hálaadás jegyében. Szent István vasárnapja óta a falak külső-belső pucolása, repedések és támpillérek kijavítása, karzatok, ajtók és padok festése, a padlásdeszka felújítása, valamint a két bejárat javítása miatt az istentiszteleteket a gyülekezeti teremben tartottuk. Hál’ Istennek az úrvacsoravétel meghirdetésének vasárnapján ez már szűkösnek bizonyult, s ünnep szombatján házassági megáldással és keresztelessel készítettük lelkünket a hálaadásra.

A Közlöny hasábjairól jól ismert építészeti tanácsadóval egyeztetett munkálatok kivitelezése legszebb reményeinket is felülmúlta, s bízom benne, hogy Isten segédelmével, mire e sorok megjelennek, a szószékkorona is helyére kerül, s talán a tél beállta előtt a meseterien faragott kőszószek és gótikus ablakok, valamint a többi lenyűgözően szép és rendkívül értékes kódishozzáértő, szakemberek munkája után visszanyeri eredeti pompáját.

A hálaadás ünnepén méltó módon emlékeztünk a pont két évtizede örökkévalóságba költözött, áldott emlékü lelkészünkre, Pataki Andrásra.

A zsúfolásig megtelt templom ünnepi áhítatát fokozta a sok szép ünnepi adomány, s a visszajelzések szerint a hívek közösségileg átérezték, hogy nagyon sok okunk volt a hálaadásra.

BALÁZS TAMÁS

NŐK VILÁGA

Marosvásárhely, 2012. október 4–7.

Egyensúlykeresés változó világunkban

PÁLFI ILDIKÓ

• Májusban még oly távolinak tűnt ez a dátum, de a nyár tovalett, és elérkezett október 4-e, az unitárius, unitárius-univerzalista és más felekezetű nők második világtalálkozójának (ICUW) nyitó napja. A marosvásárhelyi Grand Szálloda előcsarnokában ismerős és ismeretlen kedves arcok fogadtak s így oldódott az újjal, a felfedezésre váró dolgokkal való találkozás izgalma. (A kitűzők átvételekor még azt sem tudtam, hogy mit is rejt a GSG 9 felirat a nevem mellett.)

A délutáni megnyitón 12 országból mintegy 250 résztvevő jelent meg. Barbara Kres Beach ICUW elnök elismeréssel szólt a találkozó szervező bizottságának munkájáról. Beszédében elhangzott, hogy az első, 2009-ben Hustonban rendezett Világtalálkozó nagy eredménye a Global Sisters Groups (GSG) vagyis Nőtestvérek Nemzetközi Csoportjának létrejötte, mely a közösségépítéshez, fejlesztéshez dolgoz ki programokat, segít azok megvalósításában egy adott közösség erőforrásait mozgósítva. Nagy Gizella SICUW elnök szeretetteljes üdvözlő szavaiból egy történet kapcsán elismerhettük, hogy bizony sokszor könnyebb türelmetlenül „dudálni”, mint valaminek a működéséhez, beindításához hozzájárulni. Üdvözlő beszédet mondott még Bálint Benczédi Ferenc püspök, Asztalos Klára UNOSZ elnök, Lokodi Edit Emőke, a Maros Megyei Tanács alelnöke. Laura Nagel (AEÁ), az első világtalálkozóval kapcsolatos gondolatait ismertette.

A GSG, melyet Páll Krisztina és dr. Sztranyiczki Zsófia irányított, három alkalommal ült össze. Felmérve a legfontosabb igényeket, problémákat (mint pl.: értékválság, utánpótlás hiánya) megoldási formákat, akcióterveket dolgozott ki egy-egy konkrét cél megvalósítása érdekében.

Kerekasztal-beszélgetések keretében szó volt a lelki békénk megteremtéséről, népi kultúrák, ősi vallá-

sok, pogány szokásokról, békére nevelésről, Isten lélekének kereséséről, testvérkapcsolatokról és az egyensúlykeresésről változó világunkban. Minden alkalommal tartalmas, értékes előadásokat hallhattunk, melyek ismereteinket gyarapították, egymáshoz közeledésünket segítették, lelkünket simogatták. Mindenről nem lehet kimerítően beszámolni, de egy pár gondolatot lejegyeznék:

Az egyensúly nem jön azonnal, akár a hintánál, egyszer fent, egyszer lent. A fontos, hogy ne felejtünk el tudatosak lenni a hosszú „futam” alatt. (Ann Peart, Anglia)

A család – gyerekek, szülők, testvérek – megtartó erő. Az egyensúly elérésében fontos az optimizmus és egy értékrend felállítása. (dr. Lévai Anikó, Magyarország)

A munkánkat nem végezheti el más helyettünk, de támogathatnak. A céljaink közősek, ha más is a kultúránk. (Cathy Cordes, AEÁ)

A műhelymunkáknál mindenki szabadon választotta a számára ismerős, ismeretlen vagy érdekes témát, így, azt hiszem, mindannyian feltöltődünk ezek által is. A zene is része volt mindennapos programjainknak: furulya és énekszó (Czerán Csaba és Sorbán Enikő), hegedű és zongora (Ráduly Zsófia és Strausz Imre), Tódor Éva gitárral kísért énektanítása, dr. Molnár Tünde orgonajátéka, mind-mind lelki gyönyörűségünket szolgálta.

A szombati, október 6-i, UNOSZ Közgyűlés a Kulturpalotában, úgy éreztem, fénypontja volt a Világtalálkozásnak. A zászlós bevonulás, a népviseletbe öltözött színfoltjai, a találkozás örömétől sugárzó arcok kimondhatatlan hangulatot keltettek. Jill McAllister és Moldován-Szeredai Noémi lelkészek által tartott áhítat keretében az együttimádkozás és -éneklés

templommá szentelte az előadótermet. A közgyűlés résztvevőit köszöntötte Bálint Benczédi Ferenc, a Magyar Unitárius Egyház püspöke, Peter Morales, az Amerikai Unitárius Univerzalista Szövetség elnöke (videofelvételről), Barbara Kres Beach ICUUW elnök. Andorkó Rozália összetartozásunk jelképét, a vándorabroszt mutatta be. Asztalos Klára UNOSZ elnök beszámolójában az újraalakulástól számított 21 év munkáját összegezte, megemlítve az éves közgyűlések színhelyeit, s ezt képekben is bemutatta. Ezt követte Simó Melinda titkári jelentése és egy vetített képes összeállítás a nőszövetségek tevékenységeiről. A 2012. évi lókodi öregotthon látogatási programját Jakabházi Vera ismertette. Úgy hiszem, külföldi vendégeink betekintést nyertek az UNOSZ működésébe, megismerhették tevékenységeinket és azt az áldásos munkát, melyet minden nőszövetség kifejt saját környezetében. A szünetet követően Nagy Gizella köszöntötte az egybegyűlteket, és bevezette az egyensúlykeresésről szóló kerekasztal-beszélgetést. Az előadók, dr. Lévai Anikó jogász, Biró Rozália közgazdász, Farkas Boglárka újságíró, mindannyiunknak példát, ötleteket adtak, hogyan is kereshetjük külső és belső egyensúlyunkat a család és munkahely, valamint más elfoglaltságok, feladatok között.

Márkó László felvételei

Az eléggé sűrű programok közötti szünetben jó volt rég nem látott ismerősökkel beszélgetni, újonnan felfedezett földiekkel megismerkedni, új kapcsolatokat építeni, gyönyörködni a marosvásárhelyi Unitarcoop által kiállított termékekben. Jó volt EGYÜTT lenni, és ezért köszönet és hála a szervezők nagy csapatának, a támogatóknak, előadóknak, önkénteseknek, háttérmunkásoknak. Kívánom, hogy mindannyian a Világtalálkozón hallottak, tanultak által legyünk jobbak, elfogadóbbak, a közösségért tevékenykedők, hogy szebbé tegyük azt a helyet, ahol élünk.

Visszajelzések

- Az apró ajándékok, a konferencia szórólapja, a színes műsorfüzet, a kinyomtatott előadások, a közgyűlés füzetének szép kiadása maradandó emlékként jelzi számunkra, hogy részt vettünk egy színvonalas konferencián (...) Az áhítatok, közös imák és elmélkedések hitünket és bizalmunkat erősítették. Mind, akik jelen voltunk ezen a rangos eseményen, hitben erősödtünk, szellemiekben és lelkiekben gazdagodtunk, erőt gyűjtöttünk ahhoz, hogy továbbra is közösségeinket szolgálva megmaradásunkat biztosítsuk még nagyon sokáig itthon Erdélyben.

BLÉNESSY JOLÁN

- Hatalmas élmény volt a Konferencia. Inkább csupa nagybetűvel: KONFERENCIA. Sok ember gyűlt össze, persze a nőiesebbik része a világnak (...) Mi az az erő, ami anynyire húz egy ilyen eseményre? Talán az vonz, hogy a sok tevé-

kenység közül alig lehet választani, de abban legalább biztos lehettem, bármelyiket is választom, jól döntöttem. Vagy a női energiák tápláló kölcsönhatása? Hiszen itt nyugodtan mondhattam az *úgy gondolom* helyett azt, hogy *úgy érzem...*, és mindenki értette!

BARTHA MÁRIA ZSUZSÁNNA

- Tovaröppent, s mégis olyan elevenen él bennem, s hiszem, hogy még sok két X kromoszómával születettben, aki négy napon keresztül élvezhette (...) a helyiek és közletről vagy távolról érkezettek befogadó és elfogadó szeretetét. Kerestük az egyensúly-recepteket ebben a kihívásokkal, megpróbáltatásokkal, pillanatnyi sikerekkel, megannyi változással teletűzdelt, sokszor mókuseréknek vélt világunkban. Kerestük együtt és külön-külön is, két előadás közötti kávészünetben, az asztalt körülülve, vagy épp este, fejünket párnába süllyesztve, kezünket imára kulcsolva. Talán úgy érkezünk

oda, hogy tudatában voltunk már, melyek a hétköznapi azon örömmorzsái, amelyek erőt adnak, amikor már úgy érezzük, végleg le- és kimerültünk. (...) Megerősödtünk abban, hogy hitünk által meghatározott értékrendünk a megtartó, és hogy a hit az élet motorja.

MÁTEFI TÍMEA

- Egyszerűen nem győzőm magamban tartani azt az örömet, amit érzek, amikor az elmúlt napokra gondolok. Körülbelül ugyanekkor a Hála-szintem is Gizi és mindazon lányok-asszonyok és az amerikai testvéreink irányában, akik megszervezték ezt a konferenciát. Az első élményem az, hogy ez a találkozó a Női Lélek, mint erő és princípium legteljesebb megnyilvánulása volt, amit ekkora létszámú közösségben átélhettem. Ennek a szombati nap volt a koronája, és remélem, hogy a külföldi vendégeink is átérezték azt a hangulatot, amit én.

DIMÉNY CSILLA

IFJÚSÁGI OLDAL

Bölön az év egylete

GERGELY NOÉMI

2011 novembere és 2012 augusztusa között az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet egy vadonatúj programot kínált a helyi egyletek részére. A nagyméretű vetélkedő Erdély-szerte megmozgatta a fiatalokat.

• Az egész egy álmoként kezdődött. Az ötlet már megvolt, de nem akart testet öltetni. Kell valami, ami mozgásban tartja az egyleteinket, amire felfigyelnek, ami elfoglalja őket, amivel megmutathatják, hogy kik is ők. Tisztában voltunk azzal, hogy sokan nem is tudják, valóban mit is takar az „egyletezés” címszó. Kell valami, ami a világnak is megmutatja, hogy ezek a fiatalok nem akármilyen fiatalok.

Az ötlet megvolt: egy nagyméretű vetélkedő, amelyben bárki részt vehet. Aztán jött a többi is...

Került neki *szerkezet*: interneten mindenki egyszerre, egyformán küldheti be a megoldást, és így mindenkinek elér. Került *zsűri*: 5 merész illető, aki felvállalta, hogy kitalálja a feladatokat, majd ami még nehezebb, pontozza őket. Kerültek *csapatok*: 19 egylet vágott neki a kihívásnak. Kerültek *kitartók*: 7 egylet, amely minden feladatot teljesített és 6, amely a döntőben is részt vett. És volt a *díj*: a cím, hogy ők lehetnek a legjobb egylet egész Erdélyben, és a jutalomkirándulás.

És mi mindent kellett teljesíteni? 14 feladat során mérköztek meg a csapatok. Elsőként bemutatkozóval és csoporképpel készültek a csapatok, ezt követően pedig rögtön a mélyvízbe dobtuk őket: a helység központjába kellett kivonuljanak, és hangoztassák, hogy ők részt vesznek ebben a versenyben. A téli ünnepek közeledtével a legszebb angyalpárokat kerestük, illetve minden csapat közösen díszített karácsonyfát. Az új évet nagy lendülettel kezdtük, és azonnal mindenkiből sztár lehetett, hisz egy igazán pörgős dalnak a nem túl kreatív videóklippje helyett elkészíthették a sajátjukat. Természetesen a farsangot is közösen éltük át, egyleteseinket pedig Hóféherke és a hét törpe bőrébe bújtattuk.

A jókedv és a szórakozás mellett a csapatok apró kedveskedésekkel a településük lakóit is meglepték. Különböző különféle ötletekkel álltak elé, és nem retentek a feladat nagyságától, csak szívből jövően, önzetlenül próbáltak mosolyt csalni az arcokra. Majd tovább próbálkoztak, hogy minél több pontra tegyenek szert, a zsűrit próbálták megvesztegetni, de bármennyire is igyekeztek, bármilyen szép dolgokat is ígértek, a zsűri hajthatatlannak bizonyult. Így hát jött a többi feladat: új egyletes lógót tervezni, húsvétkor utolsó vacsora festményként pózolni, szerenádot adni. Ezek mellett plusz pontokat is szerezhettek a csapatok, ha valamelyi országos vagy egyházköri rendezvény résztvevői vagy szervezői voltak. Az utolsó nagy feladatukként pedig interjút készítettek egy példaképükkel. Minden csapat a saját környezetéből választott magának egy olyan személyt, akire feltekinének. Az értékes beszélgetések mindenkiben nyomot hagytak, és bebizonyították, fiataljainknak fontos a hagyomány, a környezet, amiben élnek, tanulni szeretni, és tenni a jövőért úgy, ahogy a példaképeik is.

A döntőre az idei ifjúsági konferencián került sor. Itt hat csapat: a vargyasi, magyarsárosi, székelyudvarhelyi, kolozsvári, nagyajtai és bölöni egyletek mérköztek meg. Hasonló, kreativitást igénylő feladatokat kellett teljesíteni a csapatoknak. Mint mindig, a megoldások páratlanul kimagaslóak voltak. A megérdemelt első helyen pedig a BUFE (Bölöni Unitárius Fiatalok Egylete) végzett.

Nem kis eredmény az Év Egyletének, a legjobb egyletes csapatnak lenni Erdélyben. A bölöniek arról mesélnek, hogy ők hogyan élték meg az elmúlt évet.

• Miért jelentkeztetek a vetélkedőre?

Két igen nyomós okunk is volt. Az egyik az, hogy a még elég zsenge lábakon álló egyletes csapatunkat jobban összerázza, összeszoktassa a verseny, a másik pedig az, hogy megmutathassuk, hogy milyen is a bölöni egylet, hogy létezik, hogy újraéledt. Meg akartuk mutatni, hogy mi is vagyunk, és eleget akartunk tenni ennek a nagy kihívásnak. Emellett meg igazán jó hangulatú vetélkedőnek ígérkezett.

• Hányan vettetek részt a versenyben, és milyen hangulattal vágtatok neki a megmérettetésnek?

Összesen talán 20 fő körül lehetünk, viszont minden próbánál kb. 15-en mindig jelen voltunk. Ki, amikor

tudott. Teljes erőbedobással és odaadással indultunk neki a vetélkedőnek. Az egész csapat lelkesedése volt a húzóerő, hogy végig kitartsunk.

• **Mi volt a legnagyobb kihívás az év során?**

Talán a döntő, mert az már a vége volt, az után már nem lehetett volna semmin változtatni. Ott a nyomás is sokkal nagyobb volt már, mint addig. Helyt kellett állni, és azt akkor csak 5 ember tehetette, rajtuk múlt az egész. A többiek csak szoríthattak nekik.

• **Van egy kedvenc emléketek a készülődések, a megoldások készítésének időszakából?**

Az egyik kedvenc feladatunk a Szerenád volt. Sajnos elég esős időt kaptunk el az ablak alatt való énekléshez, a díszletünk alapellátései pedig a gyertyák voltak. Nagyon vicces volt, ahogy a csapat ernyőkkel próbálta megóvni azokat az esőtől, legalább amíg a felvétel elkészül. Arra a videó-készítésre mindig nagyon szívesen emlékszünk.

• **Miért volt jó részt venni a vetélkedőn?**

Először is azért, mert sikerült véghezvinni mindazt, amiért elkezdők. A csapat összeszokott és megerősödött, megismerhette önmagát. Nem utolsó sorban pedig olyan dolgokat hozott ki a csapatból, amit soha nem is gondoltunk volna. Kipróbálhattunk egy sor olyan dolgot, amit másképp valószínűleg soha nem tettünk volna meg, felvállaltuk azokat a dolgokat is, amit talán a hétköznapiakban soha nem mernénk (este a faluban kiabálni, hogy egyletesek vagyunk, hogy részt veszünk a vetélkedőben). És persze eljutottunk új helyekre, az országos rendezvények színhegyeire, hogy azokon résztvéve újabb pontokat szerezhessünk. Egyszóval: csupa újat adott az Év Egylete.

• **Milyenek voltak az ellenfelek? Volt esetleg olyan csapat, akinek szurkoltatok?**

Az igazság az, hogy mindegyik csapattal egyformán meg kellett küzdeni, nemcsak a rutinos, gyakorlott csapatokkal, hanem azokkal is, amelyeket kevésbé ismerünk, hisz sose tudhattuk, hogy ők épp mivel rukkolnak elő. Minden csapat igazi kihívás volt, igazi ellenfelek voltak. Azontúl pedig próbáltuk nem túl véresre venni a versenyt. Például a környékbeli versenyző csapatokkal (Nagyajta, Vargyas) jó kapcsolatot őriztünk a döntőben is, ahol lehetett, segítettünk egymásnak, mondhatni egymás szurkolói voltunk.

• **Milyen volt a falubeliek hozzáállása a versenyhez?**

A falu teljes mértékben támogatóan állt a versenyhez. Bármire volt szükségünk egy-egy feladat megoldásához, helyre, eszközre, mindig volt, aki segítsen. Amikor karácsonyra díszítettük a falu közepében a fenyőfát, akkor is sokan csodálták a munkánk, és nem szoltak meg, hogy tönkre tesszük a fát, vagy, hogy mit ke-

resünk mi ott egyáltalán. Most pedig mindenki nagyon büszke ránk az első hely miatt, és folyton arra ösztönöznek, hogy tovább kell ezt a munkát folytatni.

• **Mit jelent nektek az Év Egylete cím?**

Nagy büszkeség megannyi egylet közül a legjobbnak lenni az idén, de ezek mellett felelősség is, hogy tényleg méltók legyünk rá, hogy ezután is bizonyítsunk.

• **Hogyan tovább? Jövőre megvéditek a címet?**

Mindenképpen szeretnénk jövőre is részt venni. Az idén is úgy indultunk, hogy önmagunkhoz képest a legtöbbet hoztuk ki, akárhánnyadik helyre is lesz az elegendő. Jövőre is ez a célunk. A magunk képessége szerint a legjobbaknak lenni, jól érezni magunkat, a többi pedig majd elvállik.

Még mindig csupa büszkeség tölt el, ha a vetélkedőre gondolunk. Ezek a fiatalok nem akármilyen fiatalok. Nekik számít az, hogy hogyan élnek, hogy mi történik velük, hogy merre alakul a világ. Ezeknek a fiataloknak van elképzelésük a jövőről.

Miért olyan nagy dolog ez a vetélkedő, hisz csak beöltöztös, táncolás feladatok vannak? Mert ebben mind munka van. Minden feladat legalább egyheti készülődéssel, szervezkedéssel járt. Ez nem egyestés szórakozzunk, viccelődünk, üssük el az időt vetélkedő. Minden ötlet, kidolgozás, megvalósítás hosszú, közös munka eredménye. A jó érdekében. A közösség érdekében. És ezt az időt együtt töltötték, egymáshoz kapcsolódva, emberséget tanulva... a számítógép előtt addig ülve, amíg megoldást töltöttek fel, új feladatot vagy épp pontokat vártak. Majd jött a közös ünneplés és újabb tervezés. Hát ezért olyan nagy dolog.

Azért, hogy igazán átélhesd Te is ezt a magasztos hangulatot, kedves Olvasó, látogass el a vetélkedő honlapjára (<http://azevegylete.odfie.hu>), ahol az „eredmények” menüpontnál megtekintheted a csapatok megoldásait. Érdemes végignézni, végigolvasni... ez történt az egyleteinkkel egy év alatt. Szerintünk lenyűgöző. Te mit szólsz?

Abraham Lincoln

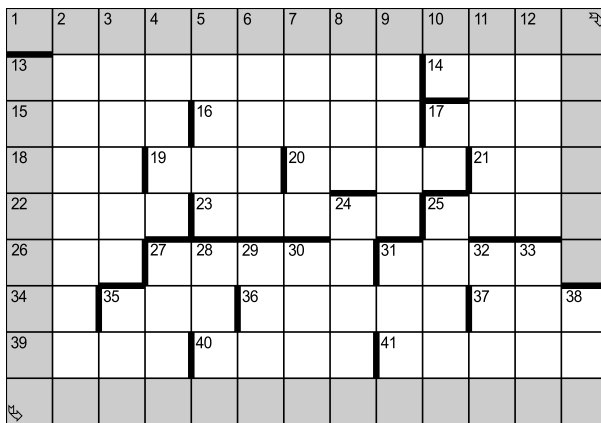
Pistikét szidja az apja, mert nem tanult, és négyest kapott. Jó példának Abraham Lincoln amerikai elnököt hozza fel:

– Tudd meg, hitvány kölyke, hogy Abraham Lincoln a te korodban még gyertyafénynél is tanult!

– ...! – replikázik a gyerek.

Vízszintes: 1. A poén első része. 13. Változtatás. 14. Balti nép. 15. Kiönt a folyó. 16. Ruhadísz. 17. Ebben az irányban. 18. Szótoldalék. 19. Van ilyen társ is, könyv is. 20. Harckocsi. 21. Jelkulcs. 22. Juhok szállása. 23. Levelet készítő. 25. Orr, tréfásan. 26. Kémiai egység. 27. Modern tánc volt a múlt évezred végén. 31. Halkan, félve mond valamit. 34. Közelre mutató névmás. 35. ... Farrow, filmsztár. 36. Alácsüng. 37. Török férfinév. 39. Szállodalánc. 40. Mocsári madár. 41. Táncközben valaki partnerét elviszi.

Függőleges: 2. Egymás után rendben feláll a csapat. 3. Porcióz. 4. Nagy tömegben megy. 5. Becézett Eszter. 6. Valamit zokogással elér. 7. Nagypapa, németesen. 8. Győr folyója. 9. Lopakodó. 10. Deciliter, röviden. 11. Fülhaj. 12. Kis darabokra oszt. **13. A poén második része.** 17. Európa Kupa, röviden. 24. Házhely. 25. Izraeli sivatag. 27. Méret, angol szóval (SIZE). 28. Füllel érzékel. 29. Idegen férfinév. 30. Ébredő. 31. Csíkszeredai zenekar. 32. Hóhér. 33. Vegetál, nehezen éldegél. 35. Magyar Tudományos Akadémia, rövidítve. 38. Pusztít.

Bill Clinton

Clinton elnök korában autózik a feleségével az autópályán, és megállnak tankolni egy benzinkútnál. Bill meglepetve látja, hogy Hillary összeölelkezik a benzinkutással. Amikor tovább mennek, megkérdezi:

– Hillary, ki volt ez a fickó?

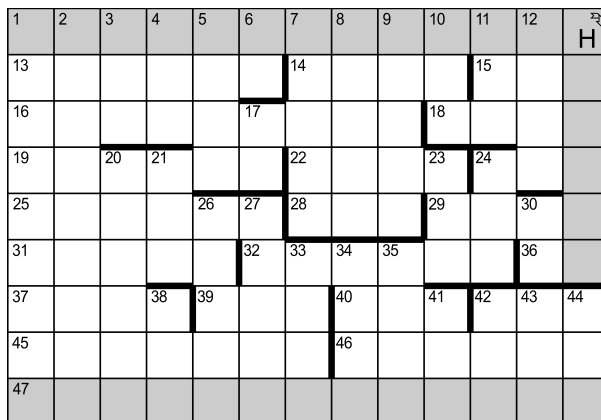
– Egy régi szerelmem, feleségül is akart venni annak idején.

– Na látod, ha akkor hozzámész, most egy benzinkutas felesége lennél, és nem te volnál a First Lady!

– Tévedsz, Bill! Ha hozzá mentem volna,! – felel Hillary.

Vízszintes: 1. A poén első része. 13. Aki sokat ..., keveset fog (szólás). 14. Shakespeare egyik királya. 15. Ama párja. 16. Magasabb rangú mennyei szárnyas lény. 18. Előkelő. 19. Vágódeszka, népiesen. 22. ... atyafiak, Mikszáth mű. 24. ... Gréta, magyar teniszszőlány. 25. Szántóeszköz része. 28. Francia tagadás. 29. Fémpénz. 31. Folyómedret tisztít. 32. Fásultságot keltő. 36. Malőr egyenmű hangzói. 37. ...forog, sürgölődik. 39. Az a másik. 40. Becézett Erika. 42. Herélt kos. 45. Rossz árutól való megszabadulás. 46. Lószerszám része. **47. A poén befejező része.**

Függőleges: 1. Jordániai őslakó. 2. Ázsiai hegylánc. 3. Horvát sziget. 4. Orosz folyam. 5. Hibát csinál a tornász. 6. Milliliter, röviden. 7. Ahhoz hasonló. 8. Délkelet-ázsiai katonai tömb. 9. Kártyaletét. 10. Svéd aprópénz. 11. Talál. 12. Arab uralkodói cím. 17. Keleti táblajáték. 20. Maros megyei falu. 21. Kocsmá része. 23. Kockáztatott összeg. 24. Román terepjáró márka volt. 26. Vértanúk városának lakója. 27. Alamuszi, fondorlatos, népiesen. 30. Éjfél. 33. Az Amerikai Űrkutatási Hivatal angol betűjele. 34. Teremsport. 35. Kazah tó. 38. Nagy felhajtás. 41. Angol Anna. 42. Teniszező sportszere. 43. Ollós állat. 44. ÜRE.

ISSN 1220-8418

Kiadja
a Magyar Unitárius Egyház
Kolozsvár
Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség:
Demeter Sándor Lóránd főszerkesztő
Bálint Róbert Zoltán szerkesztő

Munkatársak:
Asztalos Klára (Nők Világa)
Czire Alpár (fotó)
Gergely Noémi (ifjúsági oldal)
Márkó László (médiareferens)
Szombatfalvi József (honlap)
Vass Károly (közösségi oldal)

Tördelés: **Virág Péter**
Korrektor/olvasószerkesztő:
Kürti Miklós

Készült a kolozsvári Gloria Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927
kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető:
kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció:
Szabó Zoltán
A lapok kiszállításával
kapcsolatos felvilágosítás:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc
tel.: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
a tárgyhó előtti hónap 20-a.

Kéziratokat nem őrzünk meg,
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.

A lapszám megjelenését támogatta a

(FORRAI TIBOR)

Várad Péter Pál – Lőwey Lilla: Aranyosszék és vidéke

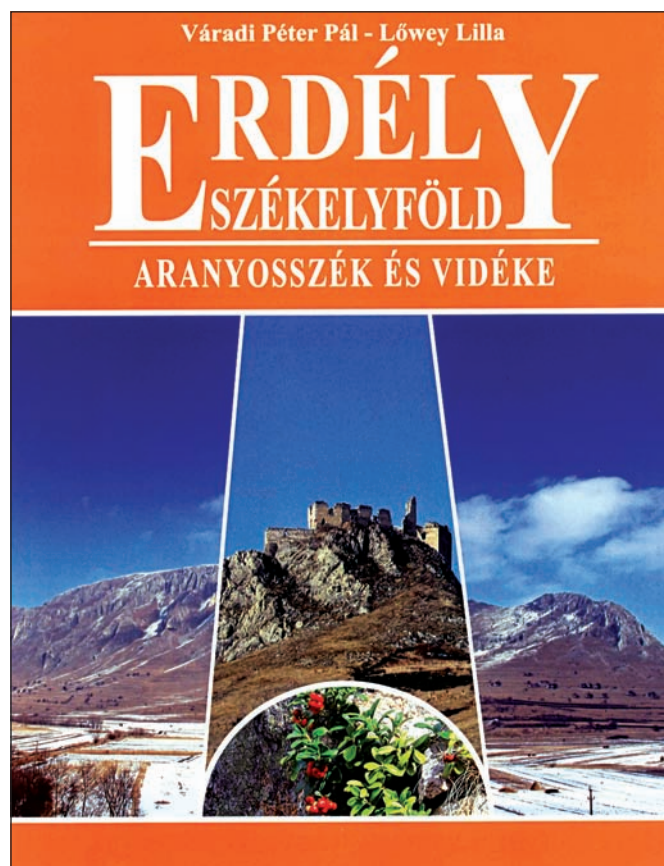
• Minden évben az idők vasárnapját igyekszünk emlékeztetessé tenni az alsófelsőszentmihályi gyülekezetben. Így volt ez az idén is, 2012. október 21-én, amikor a testvérfaluból, Sárrátudvariból érkező tíz nótáénekes ünnepelteket köszöntő előadása előtt bemutatásra került a Várad Péter Pál és Lőwey Lilla által szerkesztett *Erdély – Székelyföld* honismereti sorozat Aranyosszék és vidékét bemutató kötete. Kapcsolatunk a Magyar Örökség-díjas fotóművésszel és irodalmár feleségével másfél évvel ezelőtt kezdődött, amikor a vidéket járva többször is megszálltak egyházközségünk vendégszobájában. Ittlétükkor mind többet és többet beszélgetve megismertük egymást, és csendes barátság alakult ki közöttünk.

A 2012 őszén megjelent kötet utolsó a hajdani székely székeket bemutató sorozatban. Nem szorítkozik pusztán a hetedik székely szék, a központi kistáj, *Aranyosszék* bemutatására, hanem figyelme kiterjed az Aranyos folyó mentén elterülő tájegységre, *Aranyos-vidékre* is. A tájegység a vidék földrajzi sajátosságai és a lakosság eredete alapján négy kistájra tagolódik: *Torda és környéke*, *Aranyosszék* (22 hajdani székely falu), *a Torockó-patak völgyében elterülő Torockó-szentgyörgy és Torockó vidéke*, valamint az *Alsó-Aranyosmente*. Míg a fotóalbum központjában hangsúlyosan Aranyosszék áll, tájképeivel, építészeti emlékeivel, embereivel, egy-egy fénykép vagy rövid leírás kapcsán kitér Aranyos-vidék egészére.

Akár jelzésértékűnek is vehető, hogy a tájegység bemutatására a sorozat utolsó kötetében került sor. Mintegy alátámasztani látszik az aranyosszéki emberek ajkán az utóbbi időben egyre többször megnyilatkozó vélemény igazát, miszerint a vidék – magyar vonatkozásban – csupán átjárójaként szolgál az ún. „honismereti” zarándoklatoknak. A Székelyföld és Kalotaszeg iránti érdeklődés fényéből alig vetül valami erre a több szempontból is különleges tájegységre. Inkább csak a Torockó-völgyi falvak vagy a tömbmagyar vidékek felé vivő út fáradságainak kipihenésére áll meg a zarándok a Tordai-hasadéknál egy-kétórás pihenőre, s megy tovább, alig sejtve meg valamit az

úgynevezett „unitárius patkót” is magába foglaló vidék szépségéből.

Bár Aranyosszék ismét sereghajtó lett, nem kérdőjelezhető meg a szerzőpáros elkötelezettsége a vidék iránt. Éppen ezért tisztelettel ajánlom a művészi fotókban bővelkedő kötetet az Olvasó figyelmébe. Számos pillanatfelvétel örökíti meg a vidék kulturális, társadalmi életét és természeti látnivalóit. Az Erdélyt

ismerők képzeletben újra bejárhatják a gyönyörű vidéket, és azoknak, akik még nem fedezték fel ezt a tájat, útikönyvnek ajánljuk az unitárius vonatkozásban is jelentős képanyagot nyújtó kötetet.

DIMÉNY JÓZSEF

Bakó Botond (Nagyenyed), **Balázs Tamás** lelkész (Magyarszovát), **Bartha Mária Zsuzsanna** lelkész (Kocsord), **Blénassy Jolán** (Székelyudvarhely), **Derzsi Domokos** gondnok (Fiatfalva), **Dimény Csilla** énekevezér (Alsófelsőszentmihály), **Dimény József** lelkész (Alsófelsőszentmihály), **Fekete Levente** lelkész (Nagyajta), **Ferenczi Enikő** kórházlelkész, mentálhigiénés szakember (Kolozsvár), **Furu Árpád** műemlékvédelmi szakmérnök (Kolozsvár), **Mátéfi Tímea** gyakorló teológiai hallgató (Szentábrahám–Sepsiszentgyörgy), **Mikó Ferenc** lelkész (Székelykeresztúr), **Pál Tünde** tanítónő (Árkos), **Pálffy Tamás Szabolcs** lelkész, **Pálfi Ildikó** énekevezér (Sinfalva), **Rácz Norbert** lelkész (Kolozsvár), **Szabó Előd** lelkész (Ürmös), **Szabó László** lelkész (Szind–Kolozsvár), **Székely Kinga Réka** lelkész (Homoródszentpéter)